

NOVA PRAVDA

GLASILO NARODNO-SOCIALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, „Narodni dom“,
I. nadstr. — Telefon: šte. 77.

Izhaja vsako soboto.

Inserati se računajo po velikosti in so cene v upravi
na razpolago.

Mesečna naročnina: za tuzemstvo 6, za inozemstvo 8 Din.

Pot k resnici.

Množice delovnega ljudstva se danes ne zadovoljujejo več s publicami in z razburljivimi gestami govornikov, ampak hočejo slišati stvarno in z dokazi podkrepjeno besedo. Nihče ne naseda več demagogiji, ampak vse ima odprte oči k resnici, ki mora biti podana takšna kakor je, brez retoričnega lepotečenja, zavijanja ali prikrižanja.

Naj si še tako želimo ureditve političnih, kulturnih, socialnih in gospodarskih razmer, ne bomo tega nikdar dosegli, če ne bomo ljudske množice, ki so subjekt javnega življenja, na taki stopnji, da bodo zmogljive misliti z lastno glavo in zmogljive aktivno posegati v razrešitev vseh problemov današnje družbe. Ako se je v tem pogledu sedaj preokrenilo na boljše, smo tega lahko odkritosrčno veseli, ker smo se izdatno približali konsolidaciji razmer v naši državi.

Sedaj je potrebno, da samo gradimo naprej na novem miselnem preokretu ljudskih množic.

Prvo je, da izpodbijemo zadnje ostanke o materialističnem naziranju življenja. Popolnoma pogrešena je marksistična trditev, da je izključno le ekonomski materializem gonilna sila družabnega razvoja človeštva in da so ideali le refleksi gospodarskih dogodkov. Za nas so lahko materijalne dobrine le predhodni cilj za doseganje pravih potreb, ki vsebujejo nacionalne, državljanske, rodbinske, psihološke in estetične nagibe.

Materialistično naziranje o družbi nas stavlja v eno vrsto s kapitalisti, s samo to razliko, da so kapitalisti že dosegli svoj cilj, dočim ga mi še nismo. Mi pa nočemo ne kapitalistične, ne proletarske zmaterializirane družbe, ampak družbo novega boljšega človeka, kjer bo prevladovala kulturna srca ne-

sebična ljubezen do svojega bližnjega, temelječa na brezpogojni pravičnosti in vseh uredbah družbe.

Tej naši prvi idejno-vzgojni nalogi se pridružuje druga prav tako važna organizatorna naloga, da gojimo interesno solidarnost vseh onih delovnih slojev, ki niso zadovoljni z današnjo uredbo družbe in vsled svojega krivično podrejenega položaja upravičeno zahtevajo izboljšanja razmer. Cilj interesne solidarnosti pa ni marksistično razredno sovraštvo. Do skrajnih konsekvenc izpeljano razredno sovraštvo pomeni državljansko vojno, dočim je naše stremljenje po interesni solidarnosti le obrambno sredstvo proti onim maloštevilnim kapitalističnim privilegijancem, ki si laste danes vso moč v družbi izključno le v svojo sebično korist. Prepričani smo, da bomo s svojo organizacijo interesne solidarnosti pridobili brez državljanske vojne in brez nepomirljivega hujškanja razreda proti razredu vse one dobrine, ki so dosegljive za delovno ljudstvo. Naše moralno in s tem zmagujoče oporišče temelji v zvišenosti idej in v brezemeljni ljubezni do svojega naroda, katerega najvažnejši del je delovno ljudstvo.

In še enega se zavedajmo: boljše bodočnosti si bomo sami izkovali!

Gesla: Rim, Moskva in Amsterdam za nas ne veljajo. Kulturno-reakcionarna, krvavo-teroristična in nemška internacionalna središča ne smejo vplivati na miselnost našega naroda, še manj pa, da bi soodločevala pri ureditvi naše nacionalne države.

Za nas veljajo gesla: Ljubljana—Zagreb—Beograd in Praga. Tu je naša sila in naš spas in tu naše zavezništvo.

Na delo v novem letu!

Ivan Tavčar.

Slovenskim politikom.

Zopet se poslavlja leto v morje večnosti. Človek nehote pomisli nazaj in si v duhu pregleda, kaj mu je leto prineslo dobrega, kaj hudega. Umni gospodar premotri svoj gospodarski uspeh, primerja izdatke z dohodki, išče vzroke izgube ali dobička in si ustvarja smernice za bodoče leto. Kakor posameznik, delajo družbe, skupine, stranke in narodi.

Tudi slovenski narod pregleduje svoj položaj. Tudi on dela na tihem bilanco in računa, koliko mu je poslavljajoče se leto prineslo dobrega, koliko slabega. In njegova bilanca ne kaže baš razveseljiv zaključek. V svojih računih vidi, da je izgubil v tem letu v skupni hiši treh bratov ves svoj ugled in vpliv, vidi, da je bil s prezirno odrinjen od skupne družinske mize v kot, kjer je cepetal, vpil in kričal na storjeno mu krivico, a brata pri mizi ga nista poslušala, ga nista uslišala; vidi celo, da mu je zapretla nevarnost, da izgubi celo pridobitve prejšnjih let, kakor svojo univerzo, pošto ravnateljstvo, čekovni zavod, okrožni urad za zavarovanje delavcev, denar mladoletnikov in sodnih varovancev itd. Gospodarska bilanca zopet kaže, da je slovenski narod to leto z davki v toliki meri obremenjen kakor noben drug, v meri, ki že presega njegovo plačilno zmogljivost. Taka je letos bilanca slovenskega naroda v političnem, gospodarskem, kulturnem in socialnem oziru.

In razmotrivajočo žalostno sliko mora se slovenski narod vprašati: Zakaj tako? V čem tiči krivda?

Vsak uspeh — dober kakor slab — je odvisen od dela. Tudi položaj, v katerem se nahaja danes naš narod ob koncu sedmega leta ujedinitvenja, je uspeh dela njegovih voditeljev in zastopnikov. Da je njegov položaj danes vsestransko slab, je to dokaz, da je bilo tudi delovanje onih, katerim je narod zaupal varstvo in upravljanje svojih koristi in pravic — slabo — neuspešno. To je dejstvo, to je res!

Taktika, katere so se v sedemletni dobi posluževali naši politiki in poslanci, da očuvajo in izvojujejo narodove koristi, je bila v danem položaju pogrešena. Pogrešena zato, ker se naši politiki niso zavedali: 1. dejanskega razmerja našega naroda s Hrvati in Srbi, 2. dejstva, da stoji in mora stati korist naroda nad koristjo stranke in posameznika.

Ko so se proti koncu svetovne vojne začele v motnih obrisih kazati nove državne meje, je marsikateri slovenski rodoljub, ki je motril razvoj političnih dogodkov od strani, izrazil bojazan, da bodo važni politični dogodki našli slovenski narod nepripravljen in da slovenski narod v usodnem trenutku ne bo imel velikih mož, ki bi znali nastali politični položaj zanj izkoristiti. Ta bojazan se je le pretočno uresničila. Izvedlo se je sicer ujedinitvenje slovenskega naroda, upostavlja se je temelj za skupno žitje treh bratov: Srbov kot najmočnejšega, Hrvatov kot slabjšega in Slovencev kot najšibkejšega izmed vseh treh. Toda slovenski narod ni imel mož, ki bi znali z ujedinitvenjem pridobljene pravice in dobrine očuvati in jih sporazumno z ostalima bratoma večati.

Že okoliščina sama, da je slovenski narod med Hrvati in Srbi najmanjši in najslabotnejši, je zahtevala, da moramo, če hočemo v skupni hiši imeti in obdržati svoj delež neokrnjen, doseči to le s taktičnim diplomatskim potom. Ta okoliščina je slovenskemu narodu velevala, da takoj od začetka zbere vse svoje najboljše politične delavce v eni enotni fronti in da odpošlje k so-ustvarjanju nove skupne države svoje najposobnejše može, ki bi znali z duševno vrlino, duševno silo in značajnostjo nadomestiti to, kar jim primanjkuje po številu.

Zgodilo pa se je ravno nasprotno. Takoj pri prvem nastopu so voditelji našega naroda pokazali, da njegovega položaja v novih razmerah ne razumejo, ali ga pa iz osebnih ozirov razume, niso hoteli: kajti dopustili so, da celo povzročili so, da se za »Narodno večje« niso izbrali moške naj-večje zmogljivosti in sposobnosti, ne osebe, ki so kot bojovniki za narodove skupne koristi že doprinesli dokaz nesebične požrtvovalnosti, marveč izvolile so se osebe srednje kakovosti, neizkušeni politični novinci, ki so si morda pač pridobili precej, ali pa tudi samo nekaj, morda tudi prav nič zaslug v delovanju posameznih političnih strank. In ta usodna napaka v izbiranju in postavljanju nekvalficiranih ljudskih zastopnikov po osebnih simpatijah se je ponavljala od volitev do volitev vso dolgo dobo sedmih let.

Naravno je, da so tako izvoljeni poslanci tudi v Beogradu izkoriščajoč

svoj položaj, zastopali v prvi vrsti načelo strankin in osebnih koristi, pozabljač pri tem popolnoma na skupne koristi naroda. Oni pa, kateri so imeli še voljo, delati drugače, delati v korist naroda, pa tega radi strankine discipline niso smeli.

Zle posledice te napačne taktike niso izostale. V ljudstvu je začelo ginevati zaupanje, vera in spoštovanje do voditeljev in — napačno tudi do države, ljudskih mas se je oprjela splošna nezadovoljnost, politične stranke so se začele krhati, nastale so nove skupine, nastopili novi učitelji, razvnel se je z vsjo ljutostjo medsebojni osebni boj, ki je zahteval vso pažnjo, porabil večino energije, ki pa je tudi potisnil v ozadje delazmožne in delavljive, poštene in nesebične starejše politične delavce. Tako je polagoma prišla slovenska politika več ali manj popolnoma v roke hujškačev, ki so videli glavno nalogo političnega delovanja v tem, da skušajo uničiti političnega nasprotnika — rojaka. V dosegu teh osebnih namenov so se posluževali najbolj zavrzanih sredstev, posluževali najostudnejših klevet, sramotne zahrbtnosti in podlih osebnih žaljenj. V svoji kratkovidnosti pa niso pomislili, da s takim postopanjem ne škodujejo morda samo svojem političnemu nasprotniku, marveč da škodujejo s tem tudi sebi in celemu slovenskemu narodu, ker so s tem postopanjem izgubljali na ugledu in veljavi i sami i ves slovenski narod, katerega cvet naj bi oni bili.

In zdaj ob končujočem se letu nastane vprašanje: Naj li gre naša slovenska politika v dozdajni smeri naprej tudi v novem letu? — Ne, tega slovenski narod in razsodna slovenska javnost dopustiti ne moreta — ne smeta! Pod sedanjimi žalostnimi razmerami je čita delavec in podjetnik, meščan in kmet, trgovec in industrijec. Slovenski narod je žrtvoval dovolj, on zahteva od svojih poslancev pozitivnega dela, zahteva pozitivnih uspehov in zahteva svoje vpoštevanje od strani Hrvatov in Srbov.

Da pa se to doseže je predvsem treba, da se slovenski narod v sebi pomiri in združi, je treba, da se zopet dvigneta njegov ugled in veljava na zunaj. Zato predlagam:

1. Da naši politiki brez izjeme zapuste dosedanje taktiko strankarskega separatizma in strujarstva ter se v varovanju narodovega ugleda in njegovih pravic ter v izposlovanju njegovih koristi in njegove enakopravnosti združijo na enotno, skupno taktiko. V ta namen naj se izvoli »Narodni svet«, v katerega odpošlje vsaka stranka po enako število svojih zastopnikov in sicer najboljše svoje može; poleg tega naj se pritegnejo v Narodni svet prvaki — veščaki na gospodarskih, kulturnih in socialnih poljih, ne oziraje se na njihovo politično opredeljenost. Narodni svet naj rešuje vse zadeve, tičočee se celega naroda ter naj velja na zunaj kot njega predstavitelj.

2. Da likvidira napredni življenjski razcepjenost in medsebojne spore, ki obstoje v bistvu le v užaljeni osebni, ter zbere svoje delavne sile v eni skupini, ki bo imela dela in mest dovolj za vse, ki bodo nesebično hoteli delati, in ki bodo mogla njegove težnje z uspehom in poudarkom zastopati.

3. Da enako likvidirajo svojo razcepjenost tudi socialistične stranke in struje ter se zberejo v enotni skupini.

4. Da se odpravi iz političnega življenja morala klevet in zahrbtnosti, na mesto teh pa naj se uvede morala osebnega spoštovanja, iskrenosti — zlasti pri obveznih razgovorih in dogovorih, ter morala priznanja zaslug in spoštovanja tudi političnega nasprotnika.

5. Da stopijo z novim letom iz rezerve vsi oni, ki imajo sposobnost in dobro voljo do političnega dela, pa so se dosedaj temu odtegovali, ter da po svojih močeh sodelujejo pri ozdravljenju naše zavožene politike.

Ivan Hiler.

Pozdravljeni!

V nedeljo se zberejo v Ljubljani delegati vseh naših podružnic in organizacij NSSZ, da prisostvujejo pomembnemu zaupniškemu zboru, ki bo razpravljal o važnih delavskih vprašanjih in o volitvah v Delavsko zbornico.

Prihajate v centralo po navodila in po navdušenje za težko delo, ki Vas čaka.

Z Vami pridejo tudi zastopniki vseh onih organizacij, ki stopajo z nami vred v boj na skupni »Neodvisni delavski listi«.

Znjimi si sežete prijateljsko v roke, si obljubite vzajemno pomoč, preden greste potem na delo za skupno, čimlepšo zmago.

Vsi, ki pridete v nedeljo na zbor, pozdravljeni!

Pozdravljeni in dobrodošli vsi naši delegati, kakor tudi vsi Vi, ki korakate z nami skupno pot. Vaš prihod naj bo porok, da ste prišli v centralo z namenom, da dobite potrebne instrukcije in da greste potem na delo, na delo, ki mora prinesiti »Neodvisni delavski listi« časten uspeh.

Osrედne vodstvo NSSZ.

Združene Neodvisne strokovne organizacije

sklicujejo za v nedeljo, dne 3. januarja 1926 ob pol 10, uri dopoldne in javni restavracije pri »Levu« na Gosposvetški cesti št. 16 v Ljubljani

zaupniški zbor

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo predsedstva poda Rud. Juvan.

2. Strokovno gibanje delavcev in nameščencev. (Poročata dr. Joža Bohinjec in Val. Urbančič.)

3. Volitve v Delavsko zbornico. (Poroča Vladimir Kravos.)

4. Slučajnosti.

Pozivamo vse vabljenе organizacije, da pošljejo na zbor sigurno svoje zastopnike, da dostojno in stvarno manifestiramo za naš socializem proti klerikalizmu in internacijonalizmu.

Najvažnejše točke dnevnega reda tvorijo volitve v Delavsko zbornico, katerim mora celokupno naše delavstvo posvetiti vso pažnjo.

Odzovite se torej vabilu in vsi na zbor!

Za Glavni volilni odbor Neodvisne delavske liste

Rud. Juvan l. r., dr. Joža Bohinjec l. r., Valentin A. Urbančič l. r.

Mladinski vestnik.

Izobraževalno društvo »Bratstvo« v Mariboru priredi dne 2. januarja 1926 v gostilni »Rotovž«, družabni večer s plesom. Vstopnina 5 Din. Vabljo se somišljeniki k udeležbi. Odbor.

Bratstvo na Jesenicah je priredilo v nedeljo, dne 20. decembra v svojih društvenih prostorih proslavo 40 letnice Pulpanovega rojstva. Po jednatem pozdravnem nagovoru br. J. Smodeja so ugasnile luči in v učinkovitem rdečem obsevu se je prikazala slika Pulpana. Kvartet je zaigral nato ljubko pantomimo, nakar se je recitalna pesem Mirka Kraglje: »Karlu Pulpanu.« Sledilo je »Slavno«, igrano po kvartetu, nato je nastopil br. Stane Bokal ter podal krasen spo-

minski govor o trnjevi poti proletarskega apostola. Kdor br. Bokala pozna, ve, kako prepričevalno so njegove besede, ker prihajajo iz srca mladega borca. Topot je v posebno zaokroženi celoti opisal Pulpanovo evangeljsko delo in nadčloveško borbo. Po igranju »Bogomilovega slova« je recital br. V. Zaveljima »Rudarsko« od Franja Juvana Anuškina. Po deklamaciji Kragljeve »Melanholije«, je kvartet ubrano zaigral Fantazije, Tortajado, Jadransko morje in Za dom, s čimer je bil spored izčrpan. V zabavo je dodal še nekaj lepših komadov. — Tako smo proslavili ime največjega brata dostojno in v zavesti, da nam ostane Pulpan kot najvišji vzor.

ELITNI
KINO MATICA
LJUBLJANA
Kongresni trg

Politični pregled.

K politični situaciji. Z rekonstrukcijo vlade politična situacija še ni razčiščena. Radojevičev slučaj povzroči še lahko nove komplikacije. Radikalni klub je razdvojen in se z napetostjo pričakuje prihodnje klubove seje. Seveda pa posebno hudega ni pričakovati, ker Pašič še vedno obvlada situacijo. Veliko se govori o volitvah, ki bi naj bile po enih vesteh poleti, po drugih vesteh pa jeseni. Radličevci ne odklanjajo volitev, vendar bi bili zelo radi v volilni vladi, ker mislijo, da obdržle le v tem slučaju svoje pozicije na Hrvaškem. Radikalni so tudi za volitve, ker bi se radi rešili vladnega sodelovanja z radičevci, ki so jim z vsakim dnem bolj neprijetni. Radikalni so zaenkrat navezani na radičevce, ker bi radi izglasovali proračun. Kakor hitro bo pa izglasovan proračun, so pa mogoče različne kombinacije. Najbolj verjetno bodo volitve, ker je upanje na sestavo koncentracijske vlade zaenkrat zelo majhno.

Rekonstrukcija vlade. Ministrski predsednik N. Pašič je izvedel na večer pred božičnimi prazniki rekonstrukcijo vlade, in sicer na ta način, da je izgubil svoj ministrski portfelj inž. Ant. Radojevič in je bil za prometnega ministra imenovan dosedanji minister poljedelstva in voda Krsta Miletič, na njegovo mesto pa Vasa Jovanovič, narodni poslanec in delegat na zadnjem zasedanju Zveze narodov. Rekonstrukcija se je izvršila nepričakovano. Radikalno »Vreme« poroča, da ni inž. Radojevič izgubil svojega portfelja vsled svoje politike, ampak vsled svoje netaktnosti. Inž. Radojevič je baje na sejah ministrskega sveta ponovno izzval nepotrebne konflikte in navzlic opozorilom N. Pašiča ni hotel opustiti svojih izživalnih nastopov. Značilno je, da inž. Radojevič ni podal ostavke in je bil kratkoročno izmenjen na predlog min. predsednika.

Ministrski svet je na svoji seji, dne 28. decembra razpravljal med različnimi resortnimi poročili tudi o tem, kakšno stališče naj zavzame vlada o ukrepih bivšega ministra za promet inž. Radojeviča v pogledu na Brodarski sindikat. Po seji je novi prometni minister Krsta Miletič izjavil, da bo izvršil odločbe svojega prednika.

Ljubljanska vseučilišča ostane neokrnjena. Pod predsedstvom prosvetnega ministra St. Radiča se je vršila v Zagrebu konferenca vseučiliških profesorjev, kjer se je razpravljalo o zakonskem načrtu o univerzah. Po časopisnih vesteh obsega novi zakonski načrt določila, iz katerih izhaja, da ostane ljubljanska univerza v takem obsegu kot je dosedaj. St. Radič se vsled enodušnega nastopa slovenske javnosti očitvidno ni upal izvesti svojih načrtov, ki so predvidevali znatno redukcijo ljubljanske univerze.

Na sejah finančnega odbora se razpravljalo o proračunskih postavkah posameznih ministrstev. Splošna tendenca pri vseh članih odbora je — štedenje. Pri vsi dobri volji članov odbora se pa zaenkrat menda ne bo veliko prištedilo, ker ministri kar za povrstjo izjavljajo, da ne morejo zmanjšati svojih proračunskih postavk. Do velikih razburljivih nastopov je prišlo v finančnem odboru, ko se je razmotrivalo vprašanje državnih avtomobilov. Preko razburjanja pa ni prišlo in do menda še v naprej v prometu neštevilno avtomobilov za osebno zabavo nepoklicanih — na državne stroške.

Novi podtajnik v ministrstvu financ je bil imenovan v osebi državnega svetnika Andre Petroviča. Imenovanje je vzbudilo v radikalnem klubu precejšnjo nevoljo.

ARGUS je naš najboljši domači informacijski zavod. ima v vseh krajih zanesljivo zastopništvo. obvešča o vsem, zlasti o imovinskem stanju denarnih zavodov, trgovske-industrijskih podjetij in privat. oseb. ovs informacije so vedno točne, izvirne in hitre. se nahaja v Vuku Karadžića ulici 11 Beograd. or telefon je 6-25, njegov brozjavni naslov Argus.

Občinsko gospodarstvo v Ptujju.

Ptuj, 28. decembra.

Ob zaključku leta podamo tudi mi Ptujčani kratko bilanco svojega dela tekom minulega leta. Račun dela bodi jase! Pred vsem moramo takoj grajati mlačnost in brezbriznost marsikaterega tovariša, od katerega smo veliko več pričakovali kakor je pa storil. Grajali bomo posamezne še o primernih prilikah!

Koncem l. 1924 so se vršile občinske volitve. Kot socialistom nam ni bilo lahko družiti se z ostalimi pol. strankami. Uvideli smo pa, da z razdvojenim nastopom zmaga staro nemčurstvo in bi bil marsikateri naš človek kot mestni uslužbenec brez kruha odpuščen, ker ni štajercijanec. Ravnali smo se po geslu naše stranke, da je prva dolžnost vsakega Slovenca varovati predvsem naš nacionalni interes. Vse 4 slovenske politične stranke so se strinile v »Gospodarsko-socialni blok« — ki je tudi zmagal. Po nekaterih osebnih spremembah, odstopenih itd. sestoji današnji mestni svet tako-le: 8 JDS, 6 NSS, 6 SLS, 4 Nemci in 1 social. demokrat. Zupansko mesto pripada po sporazumu JDS in podzupansko NSS.

Stališče naše delegacije v mestnem svetu je bilo težko, ker je imela predvsem nalogo zastopati socialne interese. Vendar je v vseh slučajih, z vso energijo in neupogljivo voljo pridobila za širšo plast delovnega naroda marsikatero dobro; v narodnih zadevah pa je stala na braniku z ostalimi strankami »Gospod.-social. bloka«.

V smislu pravil »Bloka« bi moral ta pred vsako plenarno sejo pretresati vse zadeve, ki prihajajo na dnevni red. Do danes se ni bila sklicana nobena seja. Naš klub se je umislil v situacijo in je uravnil postopanje v obč. svetu po svojih smernicah. Vedno je enotno nastopil, kar ravno ne moremo trditi o ostalih klubih bloka, ker so v posameznih zadevah bila njih mnenja in glasovanja deljena.

V mestnem svetu smo stali mnogo predlogov, ki so bili tudi večinoma sprejeti in smo pazili na to, da so se tudi udeležili. Grajali smo tržno nadzorstvo, ki se danes ne zaveda svoje prave naloge. Zastopali smo odločno mestno delavstvo, posebnost ono iz plinarne, ki bi bilo tik pred zimo izgubilo svoj kruh. Navzlic ukinitvi plinarne so še vsi delavci in nameščenci ostali v službi, čeravno pri drugih opravilih.

Pospeševali smo higijske zadeve, popravilo vodnjakov, skropiljenje ulic ob vročih dneh in izposlovali smo prepoved hitrih voznih skocih, posebno z motocikli, po drevoredih okrog kolodvora. Zahtevali smo dalje regulacijo Drave ob mestnem parku, ker povzroča poletni zastoj vode zdravju škodljiv smrad. Ponovno smo stali svoje predloge komisiji za določevanje cen kruha in mesu ter tudi dosegli tozadnje uspehe. Dosegli smo tudi, da se je za bodoče leto znižala cestna dajlada na živila, krompir, jabolka in za klavno živino. Podpirali smo izvedbo elektrifikacije mesta, ter zahtevali, da se je znižal električni tok za cestno razsvetljavo od 6 na 3 Din z 1 Kw. Še pod našim zupanom smo izvedli popolno renoviranje mestnega gledališča. Sedaj se še instalira v gledališču elektrika in potem vsaj upamo, bodo diletantki z veseljem pričeli kulturno delo v prospeli slovenskega Ptujja!

Naša delegacija v mestnem svetu je podala nebroj interpelacij za sprejetje nove in boljše službene pragmatike, za mestne uslužbence. Trdno pričakujemo, da bo nova pragmatika končno tekom januarja dokončana in tudi sprejeta. V svrhu preprečitve morebitnih krivic, ki jih donaja vsako tako večje delo, smo zahtevali prepis pragmatike, kar bi bilo priporočljivo tudi za ostale klube, da bo šlo delo brezhibno od rok. Dalje deluje naša delegacija v vseh oddelkih in pododdelkih mestnega sveta. Pomagali smo pri sestavi mestnega proračuna za l. 1926 ter zahtevali progresivno obdavčevanje — kar pa žal — za enkrat nismo dosegli.

Vse potrebščine mestne občine znašajo za leto 1926 1.675.940 — Din.

Kritje po dohodkih mestnih podjetij, davščin in naklad je proračuneno na 1.631.449 — Din.

Primanjkljaj 44.491 — Din.

ki se bo kril iz prihrankov leta 1925 in morebitnih iz bodočega leta.

Proračun se deli v naslednje glavne postavke:

Izdatki:	Din
Funkcijska doklada župana	24.000
Plače uslužbencev	202.000
Pokojnine, miloščine, zavzavovalnine	etc.
Udrževanje mestnih hiš	191.000
Vzdrževanje mestnega podjetja	315.200
Obrestovanje posojil	64.800
Popravljanje cest, ulic, trgov etc.	202.940
Zdravstvo	248.000
Dobrodelstvo	15.700
Šolstvo, kurjava šol, itd.	91.800
Znanost, umetnost, prosveta	198.300
Obirna nadali, in trg. šola	46.500
Vojasstvo	30.000
Raznoterosti	1.500
	44.200
Skupaj	1.675.940

Dohodki:

Potrebščine se krijejo deloma z doneski splošne mestne uprave in imovine iz podjetij in z naslednjimi davščinami:

200 % občinske doklade na drž. zemljarino, 100 % občinske doklade na drž. najmarino, 200 % občinske doklade na drž. pridobnino pod I. in II.,

200 % občinske doklade na drž. rentnino, 200 % občinske doklade na krošnjarino, 357 % občinske doklade na drž. trošarino na vino, kar odgovarja 125 Din za liter, Davek na pivo od hl 75 — Din, Davek na žganje od hl 6 — Din od stopnje, Davek na liker 3 — Din od litra, Davek na šampanjec 20 — Din od steklenice,

15 % najemniški vinar, 4 % kanalske pristojbine, 2 % vodarina, 30 % davek na hotelska prenočišča, Pasji davek od psa 50 — Din, Davek na sadni mošt 25 — Din od hl,

Davek na avtomobile pod 30 HP 1000 — Din, nad 30 HP 2000 — Din,

Davek na vozila od enovprežne kočije 250 dinarjev, od dvovprežne 400 — Din,

Cestna doklada, ki se pobira na kolodvoru v predvidenem donosu 200.000 — Din,

Užitnina na meso, in sicer: od govedi nad 1 letom starosti 20 — Din, od konj nad 1 letom starosti 20 — Din, od telet in zrebet pod 1 letom starosti 10 — Din, od prašičev 10 — Din, od drobnice 5 — Din, 100 kg mesa ali mesnih izdelkov vseh vrst 20 — Din,

Razne občinske takse v skupnem znesku 120.000 — Din.

V eni izmed zadnjih obč. sej je bila sprejeta tudi bilanca za leto 1924, katere je izkazala, da se je mestna imovina zvišala v zadnjih 3 letih za znesek 540.716,84 Din.

V bodoče ima naša delegacija zastaviti vse sile, da se odpomore stanovanjski bedi s pridobitvijo cenega denarja za zidavo hiš in uveljdbo davka na velika stanovanja. Po elektrifikaciji, nujno potrebna je izpolnitve elektrifikacije mesta, izpeljava hig. prepotrebne kanalizacije in dobrega vodovoda. V slučaju epidemije bi se meščanstvo težko branilo razširjenju bolezni brez dobre, čiste vode in čiste potome kanalizacije. Tudi tlakovanje cest in trgov ter tržnemu nadzorstvu bomo posvetili mnogo pažnje.

Iz tega kratkega poročila je razvidno, da je naša krajevna organizacija skupno s svojo mestno delegacijo dokaj marljivo delala, ter ima tudi za bodočnost jasno načrtan dober program dela. V kolikor bo mogoče prihodnje leto doseči dobrih uspehov, odvsi predvsem od agilnosti vseh tovarišev, primernega časa in prilik. Vodstvu naše kraj. organizacije lahko z mirno vestjo izrazimo zaupanje, ter mu ključemo »Vedno naprej!« Končno poročamo še, da se je ustanovila tekom leta tudi tu »Strokovna zveza«, katere vodstvo je v marljivih rokah. Vsem tovarišem in tovarišicam: »Srečno novo leto in na delo!«

Bodočnost proletarijatu!

Naše domače strankarsko življenje zastruplja, odkar se Slovenci udeležujemo, trup, razkrajajoč naš organizem dolga stoletja. Temu zlu se pridružuje še tradicija o veličini srednjecropske kulture, katero smo pili iz osrčja in pod vplivom germanizacije. Na severu Dunaj, na jugu Rim, dva mejnika našega obzorja! Narodni socializem odklanja oba mejnika, ker nista v skladu z našo duševnostjo, niti z novo politično orijentacijo v nacionalni državi. Rdeča in rimska internacionala ter duhovni vplvi nemške kulture nam v naših dušah prevečkrat vzbujajo dobre ali slabe spomine na nekdanjo moč in oblast imperatorjev. Vplvi vseh navedenih faktorjev pa smatramo kot veliko zlo v javnem udeleževanju in mora jugoslovanski proletarijat dobro pretehtati vse okoliščine, da se more slednjic

osvoboditi tega gospodarskega, kulturnega in zlasti političnega vpliva, ako noče zapasti zopet v žalostni, za proletarijat tako preizkušeni preteklosti. Berite bratje in sestre s premislekom Marksovo razlago o narodnostih bivše Avstrije, o malih državah, o Slovanstvu! Niti ena njegova ideja ni izpolnjena. Sovražnik svobode malih držav in slovenskih narodov, marksizem more samo žalostno konstatirati osvobojenje izpod jarma germanstva, medtem ko služi njegov socializem, imenujem ga nemški socializem, germanizaciji slovenskega proletarijata. Naša soc. demokracija se tega fakta tudi dobro zaveda, postaja slovenska in jugoslovanska, dobro vedo, da ni prenesel marksizem nobene teoretične kritike svojih nauk, niti se ni praktično uveljavil njegov nauk o nemških narodih. Vidim zato duševni raz-

kroj marksizma pri nas, ker ni primeren našim jugoslovenskim razmeram. Vse sile, ki sem jih prej navedel, ne izključujejo tujih vplivov na slovenske narode. Naš interes in bodočnost ne temeljita v podrejenosti napram tujozemnemu proletarijatu, temveč v enakopravnosti in enakovrednosti slovenskega delavstva. K skupnim slovenskim interesom pa spada tudi skupna slovenska vzajemnost, slovenski socializem, ki naj kaže pot delavsko-razrednemu pokretu in stanovskemu organizacijam vsega civiliziranega sveta z geslom: Enakopravni proletarijati vseh narodov, združite se!

Brez enakopravnosti narodov in njihovoga proletarijata ni mednarodnosti, ni socializma! S temi gesli stopajmo v Novo leto s srčno željo, da nastopijo tudi slovenskemu proletarijatu lepši dnevi in bodočnost, kakršno je usoda namenila Slovanstvu, ko se ujedini tudi politično! Naloga narodnega socializma mora tedaj biti, strokovno in politično združevati ves slovenski proletarijat na osnovi morale, etike in narodnosti, kakor pojmuje vse to ideologija narodnega socializma.

Povojna leta so bila presenečenje, razočaranje in zatiranje delovnega ljudstva. Ohromeli, okosteneli kapitalizem je dozorel; ne pomaga mu nobena injekcija več, četudi se zdravi s takozvanimi socialnimi čuvstvi. Niemu ne pomaga

nobena amputacija več; vse telo je bolno, proteze so odpovedale, izživel se je. Sveža moč in ideja delavske vzajemnosti in slovenskega socializma mu izpodbijajo majajoca se tla in ni več daleč čas, ko se zgredi pod udarci svežih sil enakopravnega proletarijata v preteklost. V tem znamenju in s to vzvišeno idejo začnimo novo, mlado življenje! Naša odpornost sila bo večja, zavest jačja. In kolikor več enakih lastnosti služi našim idejam, toliko krajša je pot k uresničenju narodnega socializma.

V časopisju berem lepe besede o treh slovenskih veselih, ki nam javljajo nastop Slovanstva. Naša slovenska buržoazija stopa na dan in zida slovensko vzajemnost zopet od zgoraj navzdol. Stara metoda je to; odpove takoj, ko se zakrešejo interesi črne ali zlate internacionalne. Zidajmo na temelju bratstva, slov. solidarnosti, od spodaj navzgor!

Zaenkrat ni merodajna številčna moč brezidejnih strank, merodajna je ideja, ki jo propovedujemo in oznamjamo. Iz idejnega, znanstveno utemeljenega svetovnega naziranja se vzgoje krepi kadri, okoli katerih naj se zbira proletarijat.

Ideja narodnega socializma je velika dovolj, da se za njo žrtvujemo do zmagae. V tem znamenju naprej!

Josip Ambrožič.

Volilem v Delavsko zbornico.

Reklamacijsko postopanje za volitve v delavsko zbornico je pričelo dne 26. t. m. Volilni imeniki so od tega dne naprej razgrnjeni pri ekspoziaturah Osrednjega urada za zavarovanje delavcev in pri bratovskih skladnicah. V Ljubljani so volilni imeniki razgrnjeni v dvoranji OUZD na Miklošičevi cesti. Volilne imenike vsakdo lahko pregleda ali prepíše.

Volilni imeniki so pregledno sestavljeni po podjetjih in poštah. Imeniki so napisani ločeno za delavce in privatne nameščence.

Reklamacijsko postopanje traja od 26. t. m. do 4. januarja 1926.

Popravek se mora zahtevati ustmeno ali pisмено pri organih zavarovanja, kjer je imenik razgrnjen. Ko se zahteva popravek, se morajo predložiti dokazi, da ima dočlenka oseba glasovalno pravico v smislu § 31 teh pravil, ali da je hima. O utemeljenosti popravka sklepa krajevni volilni odbor. Sklepi se morajo izdati v teku 48 ur, odkar se je popravek zahteval, sklep pa se mora pisмено sporočiti osebi, ki je popravek zahtevala. Proti tej rešitvi je dopustna v teku 24 ur po prejetju pritožba na glavni volilni odbor. Odobrene izpremembe se vpíšejo takoj v volilni imenik.

Pozivamo vse volilce, da se prepričajo, če so vpisani v imenik in če niso, naj zahtevajo popravek.

Vsa navodila glede volitev se dobijo v strokovnem tajnistvu NSSZ, Ljubljana, Narodni dom, pritličje desno, ki je za čas volitev centralna volilna pisarna »Neodvisne delavske liste«.

Obračajte se pisмено ali ustmeno na tajništvo.

Glavni volilni odbor Neodvisne delavske liste.

Po drugih državah.

Naloge nove češkoslovaške vlade. Obdobje rešitev dalekosežnih socialnih, gospodarskih, političnih in kulturnih vprašanih, katerim predvsem so posvetile svoje delo vse češkoslovaške vlade zadnjih sedmih let, lahko smatramo za končano. Sedanja nova češkoslovaška vlada stoji pred nalogo, poglobiti na eni strani svoje zakonodajno delovanje, na drugi strani pa izboljšati upravni aparat tako v državi kot samoupravnih občinah in odrediti vse potrebno v svrhu ohranitve miru, reda in gospodarskega razvoja države in olajšati existenco proizvajajočih slojev. — Gospodarska politika države mora stremeti po tem, da bo domača produkcija v čim največji meri zadovoljevala domače potrebe. V to svrhu je potrebno predvsem varčevanje povsod in v vsakem slučaju. Javna bremena se morajo kolikor mogoče znižati, javna uprava se mora poenostaviti in s tem poceniti. Državna podjetja morajo postati aktivna in preprečiti se morajo pri njih vsi nepotrebni izdatki. V kolikor pa se to ne da doseči, jih bo treba prepustiti v eni ali drugi obliki zasebnemu podjetništvu, predvsem zadrževanju, ker država ne more trajno doplačevati milijonov za vzdrževanje pasivnih državnih podjetij. — Ena glavnih nalog nove češkoslovaške koncentracijske vlade, katero sestavlja, kot že večkrat povedano, šest čeških narodnih strank, je izvedba smotrene davčne reforme, ki ne sme pomeniti samo poenostavitve, temveč mora doseči tudi znižanje in pravično razdelitev davčne obremenitve. Prav tako je treba končno veljavno urediti vprašanje dohodkov in pravnega stališča državnih in javnih nameščencev, ki v bodoče ne sme več tvoriti agitacijskega objekta političnih strank pri volitvah. V vrstah javnih nameščencev mora zopet zavladati mir in popolna existenčna gotovost. — Velike socialne naloge, ki jih je rešil bivši parlament in deloma že tudi revolucijska narodna skupščina, se bodo dopolnile z rešitvijo preostanka socialnih vprašanih, ki dosedaj še niso prišle na vrsto. Sedemletno veliko obdobje socialno-političnega dela pa lahko smatramo, kot uvodoma povedano, vobče za zaključeno. Ker je sedaj zastopana v vladi tudi obrtniška stranka, je nedvomno, da se bo leta z vsemi silami zavzela predvsem za srednji stan, predvsem za obrtnike in trgovce, katerim dosedanje vlade, sestoječe predvsem iz zastopnikov delavskega in kmečkega ljudstva, niso posvečale iste pozornosti, kot delavskim in kmečkim vprašanjem. V to svrhu je češkoslovaška obrtniška stranka tudi stopila v vlado, in ker je obstoj sedanje vladne konstrukcije v CSR odvisen od vsake posamezne vladne stranke, se bo

treba pač ozirati tudi na njene želje. — To je na kratko delovni program nove češkoslovaške koncentracijske vlade. Ne bomo se spuščali v podrobna razmotranja o tem delovnem načrtu, toda mirno rečemo, da bi bili iskreno veseli, kadar bi si kaka naša vlada postavila takšen program. Na žalost pa moramo konstatirati, da pri nas obdobje socialno-politične ureditve še davno ne bi smelo biti končano, ker se je glede socialnih vprašanih zakonodajnih postopkih rešilo inalo in še to, kar se je rešilo, se je rešilo slabo. Samo oglejmo si invalidski zakon! Glede davkov smo pa še na slabšem. Še danes, sedem let po prevratu, se zmanj borimo za izenačenje davkov v celi državi in na vladne obljube, da bo davčne krivice, pod katerimi prav Slovenija in njeno gospodarstvo tako strašno trpi, kmalu odpravila, vsled žalostnih izkušenj žalibog prav malo verjamemo. Kdaj se bo pri nas uveljavila v nastavi zajamčena in v izvršnem zakonu podrobno urejena oblastna samouprava, tega tudi niko ne ve. — Smo pač vedno par let za CSR, ki bi nam v tolikih vprašanih lahko bila za vzgled.

Zbližanje sovjetske Rusije z Jugoslavijo. Turški zunanji minister Ruždi bek je obiskal Beograd, da uredi odnose med Jugoslavijo in Turčijo. Ruždi bek je bil prijazen sprejet in so se tudi obojestranski zaključki napravili sporazumno. Beogradska »Politika« je pri tej priliki poročala, da je na prošnjo ruskega zun. ministra Čičerina posredoval Ruždi bek pri naši vladi v tej smeri, da bi se uredile diplomatske zveze med Jugoslavijo in Rusijo. Poročilo beogradske »Politike« je pa zunanji minister dr. Nišič označil kot netočno, ker vprašanje obnovitve zvez z Rusijo ni aktualno. Skoraj gotovo bo pa navzile uradnemu demintiju nekaj resniče na poročilu »Politike«. Vprašanje Rusije gotovo ni tako neaktualno, ker družbe bi ne bilo na dnevnem redu januarjske konference Male antante.

Kralj Aleksander — madžarski kralj. Subotički madžarski dnevnik »Bácsmező Naplo« je pričel senzacionalen članek, kjer zatrjuje, da je na Madžarskem posebno med plemstvom velika agitacija, da se ponudi madžarska krona našemu kralju Aleksandru. V agitaciji se propagira najtesnejša združenja Madžarske z Jugoslavijo.

Papež in fašisti so sklenili najožje zavezanost in fašisti odkrito pripovedujejo v svojem oficijelnem časopisju, da je rimski papež eno s fašisti.

Belgija prizna SSSR. Vandervelde je izjavil, da je prišel ugoden čas, da se prično razgovori med Belgijo in Rusijo za ureditev medsebojnih diplomatskih odnosov.

Zenski vestnik.

Delo naših žen.

To delo ne blesti, a seza globoko v socialno življenje in je razpredeno v vse dele naše države. Delimo ga lahko v karitativno-socialno, prosvetno in feministično.

Karitativno-socialno delo.

Največ ženskih društev se bavi z dobrotvornostjo, ker tu čuti žena svojo domeno. Dobrotvorna društva oskrbujejo sirote z obleko in blagom, skrbijo n. pr. v Beogradu za slepe otroke, dajejo pomoč invalidom in onemoglim starcem. Po nauku; »oliraj bratovske solze« in ker jim je brat »koje vere bjo, skrbje tudi za muslimanske ubožne rolake. Za siromašne delavke ustanovljajo delavske šole, za rokodelce rokodelske šole, za katere žene same vzdržavajo učne moči in oskrbujejo za šolo potrebni material, n. pr. dobrotvorna zadruga v Obrenovu. Taka zadruga je tudi v Pančevu, ki poleg karitativnih del čuva narodno ročno delo, da se reši pozabe. Nekatera ženska društva posvečajo svojo pažnjo dijaškim stanovanjem, da v nehigienjskih stanovanjih in ob slabi hrani mladina ne gubi moči in zdravja. Na mejah imajo dobrotvorna društva tudi veliko nacionalno važnost. Tako Jugoslovanska žensko združenje Sušak, ki v ljubavi proži roke osiroteli in ubožni mladini iz Sušaka in okolice, rešuje našo mladež, da se ne odtuji domači grudi in ne vrže v naročaj grabežljivi sosed, ki komaj čaka na jugoslovenske janičarje. Za slabotne in vsled slabe hrane in slabega zraka onemogle otroke so osnovane ferijalne kolonije, kjer se slabokrvnost na čistem zraku in ob vodi zmanjša, telo okrepča in duh razvedri. Da olajšajo budo dijakov, jih oskrbujejo z obleko in knjigami.

Kjer so matere po cele dneve za države pri delu in otegnjene najmilejši halogi, negi dece, je deca prepričana bedi, neredu in vplivu ulice. Za take imajo ženska društva zavetišča, kjer so otroci nahranjeni, zaposleni in nadzorovani. Materska združenja skrbje, da se zmanjša obolelost in umrljivost mater in dojenčkov. V Beogradu je na žensko inicijativo in z ženskim trudom zgrajen Dom mater, ki odgovarja vsem modernim in higienjskim zahtevam in predaje družbi zdrave, močne državljane in državljanke. Ustanavljanje Dečjih domov, dispenzerjev, oskrbovanje ženskih bolnic s porilom za matere in dojenček, skrb za zaposlovanje mater z deco, vse to je delo, ki ga vrše naša ženska društva in je nepregledne važnosti.

V teh ženskih društvih so še posebni oddelki, ki ščitijo devojke, jih varujejo ceste, jim poiščejo delo in jih odgajajo v dobre državljanke.

Prosvetno delo.

Ker se ženska društva zavedajo velikega pomena prosvete, imajo skoro vsa ženska društva in ženski oddelki predavanja za žene. Povečini prireajo tudi kurze za krojenje in šivanje oblek, gospodinske tečaje, tečaje za služkinje, tečaje za očuvanje domače obrti in analfabetške tečaje. Zlasti vestno vrši prosvetno nalogo Ženski Pokret v Srbiji; ki prireja gospodinske tečaje po deželi zlasti v onih krajih, kjer so žene najmanj zavedne; tu tudi predavajo o negi telesa odraslih in otrok, o negi dojenčka, o strežbi bolnikov, o čistoči in redu po domovih, o pravejaniu dobre in zdrave hrane. Po mestih se predava o literaturi, umetnosti in socialnih vprašanih. Tudi čitalnice in knjižnice ženskih društev skrbje za žensko izobrazbo.

Feministično delo.

Modernim tečajem žene še najbolj odgovarja »Ženski Pokret« v Beogradu, ker kaže na potrebo moderno urejene uprave in družbe in teži za močno organizacijo, ki bi se borila za pravice in ravnopravnost naše družbe in stremi za tem, kako bi vsak državljan čim bolje vršil dolžnosti napram sebi, družbi in državi, pa tudi, kako bi bolje izkoristil pravice, ki mu pripadajo kot zveznemu članu družbe. »Ženski Pokret« ima pravno sekcijo, ki štiti interese žene. Komisija pravnice proučava zakonske projekte, da zamore o pravem času intervenirati in obvarovati ženo krivic, ki bi se ji mogle s kakim novim zakonom učiniti.

Ženski Pokret budi zavest žen in izdaja list istega imena, ki razpravlja o javnih vprašanih in išče pravo pot do cilja: do odprave privilegijev enega dela našega naroda.

Ta v kratkem poročilu zgoščen pregled ženskega dela naj priča o prejšnji energiji, zdravi inicijativi in o moralnih vrlinah naših žen.

Premog trboveljski, liboški in črnolovski, **drva, koks, oglje,** **šlezjske brkete dobavlja** „Iirija“ LJUBLJANA, Kralja Petra trg št. 8, tel. 220 **PLAČILO TUDI NA OBROKE.**

Naša žena v javnosti.

Pogosti so očtiki, da žena v javnosti ne dela, največkrat pa se ji sploh odrekajo zmožnosti za to. Da so ti očtiki neosnovani, dokazujejo žene drugih držav, kjer uspešno zastopajo najvišje položaje v državni upravi. Treba je le vzgoje k resnosti, da zna žena resno pojmovati svoj položaj in svoje dolžnosti. Dokler pa se uveljavlja popolnoma drugačna vzgoja za žene, dokler se je ne uvede v državno upravo, dokler se ji a priori odrekajo zmožnosti za javno delo, dokler si le moški lasti pravico do upravnih mest, tako dolgo ne more imeti žena pravega ugleda v javno življenje. In tako je še vedno pri nas, da je žena pasivna, da prejema in izpolnjuje ukaze o dolžnostih, ne da bi zahtevala svojih pravic, da plačuje davke, ne da bi odločala o višini istih, da rodi in goji državni otroke, ne da bi smela samostojno odločati o njihovi usodi; skratka zaslužena je njena pamet in srce.

Zavesti ni, in če je, se premalo trudimo priklicati v sebi voljo in moč, ki bi bila v stanju izpremeniti neprimerni naš položaj. Samo lamentacije ne pomagajo. Treba bo več delati. V zvezi z našimi ženskimi dolžnostmi, ki so dokazale, da žena kot činitelj v političnem življenju naroda ne

igra le podrejene vloge pasivnega statista, ampak da more z vsemi svojimi vrtilinami učinkovito posezati v tok političnih dogodkov, dajati jim smer in formulovati jih po željah in potrebah naroda.

Naše prvo delo bodi, vzbujati v naših ženah potrebo po aktivnem sodelovanju pri ustvarjanju družabnih razmer; prebujati jih iz apatičnosti in izpreminjati konvencionalno mišljenje v svobodno in čisto primerno. Šele, ko bodo vse naše žene občutile nepravilnost urejene družbe na svoji koži, ko bo ogorčenje dovolj močno, bodo naše žene spoznale trojen cilj: 1. dvigniti se na kolikor mogoče visoko stopnjo izobrazbe, 2. iskati in pripravljati pot k nji zase in za druge, 3. dvigniti se k popolnemu ženskemu dostojanstvu in vsled tega doseči: ravnopravnost vseh ljudi, enako vzgojo, svobodno izbiro poklica za ženske kakor za moške, zaščito ženskega dela, enakopravnost pred zakonom, da se uveljavi žensko delo v javno korist.

To doseči nam narekuje dolžnost do sebe in bližnjega, dolžnost do otrok in celega naroda, kajti po izobrazbi žena, po stalšču, ki ga one zavzemajo v javnosti, se sodi kulturno višino naroda. Že ozirni na te dolžnosti in smisel za poštenje in pravičen red, naj bi vodili ženo na polje javnega dela.

U. I.

Grafična stroka v preteklem letu.

Grafična stroka se je gibala preteklo leto v znamenju velike krize, brezposlice in v znamenju mezdnih bojev.

Leto 1925 je bilo za grafično industrijo in za grafično delavstvo izredno burno in pomembno. Zlasti velja to za organizacijo grafičnega delavstva, ki je imela preteklo leto preživeti najtežje čase.

Koncem leta 1924 so se vodila v Osljeku med grafičnim delavstvom in podjetniki pogajanja za novo kolektivno pogodbo, ki naj bi nadomestila do takrat veljavno, leta 1921 sklenjeno pogodbo, katero so delodajalci leta 1923 odpovedali. Ta pogajanja pa so se koncem leta 1924 razbila in vse le izgledalo, da izbruhne takoj začetkom preteklega leta v vseh grafičnih podjetjih splošna stavka. Vendar do tega ni prišlo, ker so bile tik pred tem razpisane skupščinske volitve. Razpis parlamentarnih volitev je imel vpliv na razmerje med grafičnimi delojemalci in delodajalci zato, ker je v takih prilikah časopisje tako važen postulat, da si ga ne more in ne sme odvzeti nobena stranka. In ker so politične stranke v precejšnjem procentu lastnice tiskarn, so bile prisiljene stremeti za takojšnjim sporazumom, da jih ne zaloti sredi največjega političnega boja stavka vsega grafičnega delavstva.

Ta sporazum je bilo doseči tem lažje, ker tudi ostalim tiskarnam ni bilo ravno vseeno, če so ves čas parlamentarnih volitev zaprte in bi jim ušel ves zaslužek, ki ga tak dogodek donese.

Sporazum se je dosegel s tem, da se je podaljšala veljavnost stare tarife do oktobra preteklega leta. V Sloveniji pa so se med tem že vršila posebna pogajanja za pokrajinsko tarifo, ki so bila 15. februarja tudi uspešno završena. Za Slovenijo se je za dobo petih let sklenila nova tarifa.

Nevarnost, da izbruhne splošna stavka, ki bi imela začeti začetkom leta, šele oktobra, je bila s tem aktom docela odstranjena, ker je bilo gotovo, da vsaj Slovenija ne bo v tak boju pritegnjena. Dvomljivo pa je tudi bilo, če je tudi v drugih pokrajinah ob takem stanju mogoče misliti v oktobru na stavko, ker so bile pozicije delodajalcev docela zrahljane in možnost na uspeh prav minimalna. Prav nič ni pretirano, če se konstatira, da je v mezdnih gibanjih preteklega leta diktiralo slovensko grafično delavstvo in podjetništvo vsemu grafičnemu delavstvu in podjetništvu v Jugoslaviji smer, v kateri naj se giblje. Pod silo tega diktata so delodajalci v ostalih pokrajinah popustili in novembra je bila podpisana kolektivna pogodba tudi za ostale pokrajine. Nekaj tiskarn v Beogradu in dve v Novem Sadu sicer tega sporazuma ne priznavajo in se nahajajo v stavki, vendar je več kot jasno, da v tako neenakem boju ne bodo mogle dalj časa vzdržati in se bodo morale tudi one pridružiti splošnemu sporazumu. So pa to le male tiskarne, ki niso nikdar zaposlevala mnogo delavstva in so tudi v tehničnem oziru silno zaostale. Že zadnji čas so te tiskarne komaj še životarile in je borba, ki jo sedaj vodijo proti grafičnemu delavstvu, le zadnji obupen poizkus, da se obdrže pri življenju. To jih seveda ne bo rešilo, ker je nemogoče, da bi take staroveške rotornice mogle uspešno konkurirati z velikimi modernimi podjetji, ki operirajo z najboljšimi tehničnimi pripomočki.

Največja ovira razvoju grafične industrije je permanentna kriza, ki je začela leta 1922, in je v preteklem letu zavezala naravnost silen obseg. Konjunktura se je poslabšala v taki meri, da je moralo na jugu mnogo podjetij docela prenehati, ostala pa so morala za polovico in tudi več zmanjšati svoj obrat. Ta kriza je ločeno povzročila veliko brezposelnost, ki je močno obremenila vse grafično delavstvo. Pri naši sijajni socialni zakonodaji, ki se za brezposelnost prav nič ne briga, bi moralo vse brezposelno grafično delavstvo poginiti od glada, če si

ne bi samo zaposleno grafično delavstvo naložilo naravnost neverjetno visokih davkov, da z njimi vzdrži svoje brezposelne tovariše. Skrb za brezposelne je v protežni meri dolžnost države, kljub temu pa se zanje prav nič ne briga (v kolikor se, sploh ni omenbe vredno) in jih prepušča samim sebi in požrtvovalnosti na vseh koncih izmožganega delavstva. Že v tem se vidi, kako se razcepnanost delavstva nad njim samim maščuje. Tudi to je rezultat politične brezposelnosti delavskega razreda, ki bi moral v državi dominirati in odločati pri vseh poslih, je pa v vsakem pogledu peto kolo in to le po krivdi svojih voditeljev, ki imajo užitek le v medsebojnem prerekanju.

Predstoječe volitve v Delavsko zbornico dokazujejo, da še ne kmalu bolje in da je še daleč čas, ko bo delavstvo nastopalo ob prilikah, ki so za njega važne, strnjeno, in si tako priborilo tisti vpliv, ki delavstvu gre in s katerim si bo moglo vsaj deloma olajšati neznojni položaj.

Krivda na tej slabi konjunkturi z vsemi slabimi posledicami je splošni gospodarski položaj v državi, predvsem pa dejstvo, da naroda en gros konsumentov vse grafične potrebščine od navadnih računov do leposlovne knjige v inozemstvu, in odvzema s tem domačim grafičnim podjetjem delo, delavstvu pa zaslužek in kruh. Dokler ne bo ta razvada docela zatrta, ni grafični industriji upati na boljše čase. Organizacija grafičnega delavstva kakor tudi organizacija grafičnih podjetnikov sta se lotili te zadeve z veliko vnemo in imata zaznamovati že par lepih uspehov.

Treba pa bo v prihodnjem letu storiti še več, da bo mogoče res vsakemu posamezniku z lepa ali z grda dopovedati, da to ne gre, in da je tako postopanje, če drugega ne, vsaj skrajno neokusno. Predvsem se bo treba boriti proti številnim agenturam, ki zastopajo židovske in nežidovske inozemske firme in spravljajo na račun gladovanja delavstva masne dobičke.

Brezposelnost, ki — kot izgleda — v preteklem letu še vedno ni dosegla svoje kulminacije, je stala organizacijo grafičnega delavstva že lep vstopnik, ki je preteklo leto presegla pet milijonov dinarjev. To za ubogih 3500 proletarcev (500 odstetih, ker je najmanj toliko vedno brezposelnih), niso ravnomaččne solze in je razburjenje grafičnega proletarijata nad vsemi onimi »patrijoti«, ki so temu krivi, povsem razumljivo in opravičljivo. Se vse premalo prizide od izraza. — Kdaj bo ta izredno velika brezposelnost ponehala, je težko reči. Vse kaže le na slabše, a prav nič na boljše.

Poleg gornjih senčnih strani ima grafično delavstvo zaznamovati tudi mnogo lepih stvari. Njihova organizacija se je na znotraj močno ojačala. Predvsem je napredovalo izobraževalno delo, ki je lahko vzor vsem strokovnim organizacijam. Smatrati pa moramo za uspešno tudi sodelovanje grafičnega delavstva v raznih splošno delavskih zadevah, v katere je zlasti preko svoje centrale posegala prav odločno in večkrat tudi odločilno. Zlasti važen faktor je bila organizacija grafičnega delavstva v vprašanih sindikalnega ujedinjenja vsega delavstva, ki so v preteklem letu zlasti pogosto stopala v ospredje. V tem vprašanju je bila ta organizacija parkrat potokaz, za katerim se je obračalo ne malo drugih organizacij. Na sejah svoje centralne uprave je organizacija grafičnega delavstva vedno dosledno in jasno poudarjala svoje stališče k vprašanju sindikalnega ujedinjenja in se izrekla za nevtralnost tako dolgo, dokler se vse strokovne organizacije, brez kakšne kapitalizacije enega ali drugega, ne združijo v močno nepolitično strokovno edinicno, ki bo znala donesti vsemu delavstvu boljše čase.

Če se bo to zgodilo v prihodnjem letu, potem naj bo novo leto pozdravljeno!

Knito.

Društvo narodov in mir budočnosti.

Zunanji minister ČSR, dr. Beneš, je napisal v »Prager Presse« daljši članek, v katerem opisuje važnost delovanja Društva za bodoči mir. Iz tega članka povzemamo najvažnejše misli.

Izgledi in upanja evropske mirovne politike se tesno vežejo z Društvom narodov. Kakšen pa je položaj in kakšni so izgledi te ustanove?

Leto 1925 pomenja za Društvo narodov isto, kot pomenja za bolnika trenutek, v katerem prestane krizo bolezn. Bistvo te krize je obstojalo nedvomno predvsem v tem, da je Društvo narodov, ki naj bi reševalo mednarodne spore in uveljavljalo nove mirovne metode v mednarodnih razmerjih ter utrjevalo novi meddržavni red, odpovedalo v trenutku, ko naj bi se teoretična razmotrivanja praktično udeležila. Vsled tega dejstva, ki se je pokazalo že pri grško-turškem sporu l. 1923, je avtoriteta Društva narodov zelo padla.

L. 1925. pomenja konec te krize v večji smeri. Predvsem je prošlo leto utrdilo avtoriteto Društva narodov v mednarodnih sporih, h katerim spadata zadnji čas grško-bolgarski in angleško-turški konflikt. Poleg tega pa je to leto prineslo tudi znaten napredek v praktični uporabi metod, ki so specifične metode Društva narodov in v katerih uporabljanju moramo videti uspeh Društva, čeprav isto ne predstavlja slučajno niti neposrednega instrumenta, niti izvršilnega organa.

Ne da se tajiti, da je eden glavnih vzrokov za dosedanje neuspehe Društva narodov njegova nepopolnost. To je pomanjkljivost, ki je tem važnejša, ker niso v Društvu zastopane prav one države, ki predstavljajo vsled svoje teritorialne razsežnosti in svojega pomena v gotovih delih sveta odločilne činitelje. Brez sodelovanja Nemčije je nemogoče končnoveljavna ureditev Srednje Evrope, je nemogoča pravzaprav ureditev cele Evrope. Istega pomena je Rusija za vzhodno Evropo in Turčija za Orient.

Leto 1925 pomenja leto priprav za sodelovanje Nemčije v Društvu narodov. S svojim podpisom locarnskih pogodb, je Nemčija pokazala svojo pripravljenost vstopiti v Društvo narodov in s tem smo se približali trenutku, ko bodo vse evropske države z izjemo Rusije, ki teži bolj proti Aziji, zastopane v tej instituciji. S tem bo pa Društvu omogočeno, da vsaj v evropskem okviru popolnoma uveljavi one me-

tode, ki so začrtane v paktu o Društvu narodov in ki streme po novi meddržavni ureditvi.

Društvo narodov seveda nima samo evropskih ciljev in se ne omejuje le na delovanje v Evropi. Latinska (južna) Amerika igra tudi veliko vlogo in tudi azijskih članov ne gre podcenjevati. Toda nobenega dvoma ni, da se bo njegovo neposredno delovanje omejevalo še dolgo časa na Evropo. Vsled tega bo pomenil vstop Nemčije v Društvo ojačenje njegove praktične politike, pospešitev uporabljanja njegovih metod na celin evropskem kontinentu in končno povzdigo njegovega ugleda in avtoritete.

Locarnske pogodbe, ki so nastale izven okvira Društva narodov, ki pa kljub temu po svoji vsebini in obliki predstavljajo uspeh njegovega truda, nam kažejo nadaljnjo smer. Z locarnskimi pogodbami je že zmagala politika, so zmagale metode Društva v ožjem, evropskem okviru. S temi pogodbami je praktično premagana kriza in negotovost, ki je od ustanovitve kot črn oblak visela nad Društvom. Z njimi pričena praktična politika Društva narodov, ki se že kaže na vseh poljih in ki bo omogočila rešitev vseh osnovnih problemov Društva, predvsem vprašanja razorožitve.

Konec krize bo pomenil nedvomno nov notranji in zunanji porast Društva narodov. To se vidi že danes, dasi Nemčija še ni formalno zadostila svojim obveznostim in bo šele v bodočih tednih formalno udeležila svoj podpis. Tudi vprašanje pristopa Amerike in Rusije je zavzelo nov karakter. Rusija, ki je do pred kratkim zavzemala v tem vprašanju odločno odklonilno stališče, je sedaj že izjavila, da je pripravljena sodelovati v nekaterih strokovnih ustanovah Društva. Tudi sodelovanja pri razorožitveni konferenci ni principijelno odklonila in dasi vedno poudarja, da ni izpremenila svojega osnovnega stališča, vendar sama kopiči možnosti novih stikov, s čimer odstranjuje in zmanjšuje ovire. Isto velja v znatni meri tudi o Zedinjenih državah severoameriških.

Vse to pa seveda ne znači še, da so že vse ovire odstranjene in da je bila pravkar prestana kriza zadnja. Toda dobra volja za sodelovanje držav, nov duh, demokratično mišljenje in čustvanje je tu. In to mišljenje in to čustvanje v državnem in meddržavnem okviru vzbujati in krepiti, to je končno naloga, ki je v tesni sovisnosti z nalogami vsake mirovne politike.

Strokovni vestnik.

Naša bilanca in bodoče naloge.

Ob novem letu sklepa vsak dober gospodar račune in napravi bilanco, da vidi račun dobička ali izgube. V letošnjem letu bo po našem mnenju več bilanc izkazovalo izgubo, kakor pa dobičkov. Ravno tako lahko že v naprej povemo, da izkazuje v letošnjem letu ves strokovni promet našega delavstva veliko zgubo. Da smo tudi mi v tej splošnosti zapopadeni, ni treba prikrivati.

Delavski pokret je doživel več prav težkih udarcev in jih še dan z dnem doživlja v obliki znižavanja mezd in višanja delovnega časa. Tudi drugače je doživljal delavec udarce, katerih se pa ni mogel in ni znal ubraniti.

Največji vzrok neuspehov je pripisati šibkosti strokovnih organizacij, ki danes ne štejejo niti tretjino vsega delavstva.

Naša Narodno socialna strokovna zveza je v tem letu verno sledila vsem dogodkom strokovnega pokreta in pri vseh vprašanih aktivno sodelovala. Na vseh enketah, konferencah, zborovanjih, kjer so se obravnavala delavska vprašanja, je imela svoje zastopnike in skušala potem vse sprejete sklepe izvršiti.

Kakor je ves delavski pokret v tem letu šel svojo pot naprej nekam leno in zaspalo, tako tudi pri naši organizaciji ni vse teklo gladko. Nekateri odbori so vzeli vso stvar v roke preveč nalahno in smatrali svojo dolžnost za končano že s tem, da so bili izvoljeni. Jasno, da potem tak odbor ni žel uspehov. In to je šlo potem na škodo organizacije. Šele v zadnjem času se je vsled volitev v delavsko zbornico v organizacije vrnila splošna živahnost in volja do dela.

Kaj naj bodo naše naloge v 1926. letu?

Prva naloga, ki nas čaka in ki je za naš pokret zelo važna, so volitve v Delavsko zbornico. Teh volitev se udeležiti tudi NSSZ na listi Združenih neodvisnih strokovnih organizacij, ki nosi naslov: »Neodvisna delavska lista«. Tej listi moramo priboriti častno zmago. Začetno torej delo v novem letu z agilnim, nesebičnim in požrtvovalnim delom za častno zmago »Neodvisne delavske liste«.

Po teh važnih volitvah moramo koncentrirati vse svoje sile v to, da svoje obstoječe podružnice pozitivno, jih ojačimo in pridobimo kar največ novih članov. Ker smo slišali žalostno konstatacijo, da imamo nad dve tretjini delavstva, ki je izven organizacij, bo naše delo lahko. Vsak naš član naj v letu 1926. pridobi vsaj enega novega člana, ki naj ga poišče med neorganiziranci, pa bomo imeli pri prihodnjem bilancu dva-

krat toliko članstva in bo neorganizirancev veliko manj.

V naše podružnice je v novem letu viliti več ognja. Kjer je vladala malodušnost ali brezbriznost, naj zavlada življenje in potem mora biti delo blagoslovljeno.

Kjer še nimamo podružnic, a imamo posamezne člane, moramo v letu 1926. postaviti novo podružnico. Zato imajo skrbeti posamezni člani in podružnice v svojih okoliših, kjer ni naših podružnic, a so potrebne.

Naše delo za splošni interes delavstva moramo v novem letu potrojiti. Mnogo je še nalog nerešenih.

Naše osrednje strokovno tajništvo bo tudi v novem letu polagalo vso pažnjo vsemu strokovnemu pokretu in bo skušalo povsod aktivno sodelovati.

V novem letu pričnimo z novim delom, ki naj bo požrtvovalno, nesebično in vztrajno. Zavedajmo se vedno, da ne delamo za zabavo in ne v svojo korist, temveč delamo za potrebo in korist vsega delavstva.

Osrednje vodstvo in tajništvo NSSZ želita vsem svojim članom in članicam prav srečno in veselo novo leto!

Poziv! Tajništvo NSSZ je te dni razposlalo vsem organizacijam vabila za nedeljski zbor in obenem tudi okrožnico. Poziva zato vse podružnice in organizacije, da sigurno in točno pošljejo določeno število delegatov na zbor, ki je zelo važen. Bratje! Kakor vedno, tako tudi sedaj storite vsi svojo dolžnost in se udeležite zbora. V nedeljo ne sme manjkati zastopnik nobene naše podružnice in organizacije. Vsi na zbor, da se pogovorimo o našem delu za volitve v Delavsko zbornico. — Tajnik.

Jesenice. Krajevni volilni odbor »Neodvisne delavske liste« ima svoj lokal v prostorih »Bratstva« v gostilni pri »Vipavcu«, kjer je tudi na razpolago imenik volilcev. Vsak naš član naj se uveri, če je v imeniku in naj se ureklamira. Bratje, storite vsi svojo dolžnost in ne odlašajte do zadnjega. — Tajnik.

Vsem delegatom zbora. Takoj po prihodu posameznih vlakov pridite v zborovalni prostor na Gosposvetsko c. 16 v gostilno pri »Levus«. Ne pozabite vabila, ker je vstop le z vabilom dovoljen. Prinesite s seboj vse, kar se je v okrožnici zahtevalo. Bodite točno na mestu.

Komunisti proti listi Strokovne komisije. Zadnji »Kmečko-delavski list« piše v članku »Ali smemo z drugimi strankami sklepati volilne kompromise« tudi sledeče: »Zakaj gremo mi tu s socialisti na skupno volilno listo? Čisto odkrito sodrug: Zato, ker nam nič drugega ne preostane, ker smo pri-

siljeni, ker so napravili socialpatriotje tako reakcionaren, tako zločinski volilni red, da ne moremo postaviti svoje kandidatne liste in pa zato, ker so nas Štukelj, Sedej in Makuc izdali in onemogočili vsako drugo akcijo. Mi bi bili sicer odtrgani od delavskih množic in zato moramo žreti danes smrdljivo juho, ki nam jo je skuhal trojica v obzoru s socialisti, ki nimajo delavstva za seboj. Toda to ni in ne sme postati nikako pravilo. Taki primeri so torej mogoči, v vsakem takim primeru pa se morajo naši somišljeniki prej z nami posvetovati, sicer moramo mi brez pardona nastopiti proti taki skupni listi, moramo se odreči takih sodrugov ter jim odtegniti vsako moralno pomoč.« Tako »Kmečko-delavski list«. Ker smo zvedeli, da je Strokovna komisija na nedeljski konferenci obsodila »Kmečko-delavski list«, je jasno, da bo izvajala grupa krog njega posledice, ki jih navaja v zgoraj citiranem članku. Tako se potem volitev v Delavsko zbornico udeležiti Strokovna komisija sama. Toliko kot konstatacija.

Celjski občinski svet.

Celje, 28. decembra 1925.

Zadnje občinske volitve so se vršile dne 28. septembra 1924, kjer je naša stranka nastopila v Narodnem bloku z JDS in NRS ter si na ta način priborila sedem občinskih zastopnikov, med temi tudi podžupana.

Prva seja novega odbora se je vršila šele 13. decembra 1924. Na tej se je konstituiralo šest odsekov. V odsekih je NSS takole zastopana: finančno gospodarski dva, občinska podjetja dva, pravni in personalni dva, šolski, kulturni in zdravstveni dva, stavbeni dva in obrtnotirni dva mandata. V posameznih odsekih ima naša stranka tri referate.

Iz navedenega je razvidno, da je naša stranka pri občinski upravi odlično zastopana. Svoje naprteno delo je tudi v polni meri vršila. Pomisliti je treba, da se vrše vse seje le ponoči, ker je večina zastopnikov preko dne službeno zaposlena, tako, da dnevene seje ni mogoče obdržati. Sej je bilo 12 in so trajale večina od 7. ure zvečer do polnoči in tudi čez polnoči. Koliko se je vršilo pa odsekovih sei, teh se pa skoraj ne da določiti, ker so naši tovariši v več odsekih zastopani. Le-ti so se vseh sei izredno marljivo udeleževali — ter s tem tudi svojim volilecem dokazali, da jim je delo za občinski blagor nad vse.

Preobširno bi bilo, ako bi hotel tukaj reasumirati razprave posameznih sei, saj se je na vsaki seji obravnavalo o preko sto aktih.

Poudarjati pa vendar moramo, da se je naša delegacija vedno in povsod zavzemala za dobrobit socialno šibkih slojev, za potrebe malega obrtnika, ter pri tem vedno in častno varovala svoj narodno socialističen prapor in to pa vedno tako, da nam nobena stranka ni mogla predbacivati, da smo ugajali demagoško politiko — temveč vedno le stvarno, pozitivno, gospodarsko politiko, akoravno vsled raznih okolištin naši vpoštevanja vredni predlogi niso bili vedno uvaževani.

Pri tej priliki se pa tudi ne sme pozabiti na veliko delo podžupana, kateri je vedno drage volje interveniral za vsakega posameznika, ne oziraje se na strankarsko pripadnost, bodisi na magistratu, kakor tudi pri raznih oblastvih. To delo tovariša podžupana je bilo združeno z veliko zamudo časa, za kar pa žal ni žel zaslužene priznanja pri onih faktorjih, kateri bi morali uvideti nesebično delo.

Tovariši in prijatelji, pridobivajte nove naročnike za »NOVO PRAVDO«! Vsakdo naj pridobi vsaj še enega novega naročnika! Poravnajte takoj zaostalo naročnino! Brez sredstev ne more list izhajati!

Srečno novo leto 1926

želita in se priporočata

Alojzij in Katarina Zemljič
v Ptuj.

OBLEKE NA

OBRÖKE

O. BERNATOVIC

LJUBLJANA, MESTNI TRG

Volitve v Delavsko zbornico.

Volilni imeniki so razgrnjeni še do 4. januarja 1926. Ta dan je zadnji, v katerem je mogoče prepisovanje imenikov, vpogled v imenike, reklamiranje in izreklamiranje. Zato ponovno pozivamo volilne odbore in organizacije, da ta čas dobro izrabijo. Katere ure na dan so imeniki pri volilnih edinicah razgrnjeni mora biti razvidno iz razglasa na vhodih v volilne lokale. Točno je paziti na morebitne nerednosti ali protipredpisno postopanje organov krajevnih volilnih odborov, kar je naznaniti glavnemu volilnemu odboru. Volilno pravico ima samo tista oseba, ki je v imeniku vpisana. Za onega, ki je bil na dan 5. decembra zaposlen pri delu, ki je podvrženo bolniškemu zavarovanju, je preskrbeti vpis. Dokaz za to nudi delavska knjižica, potrdilo občine ali potrdilo delodajalca. Pri izbrisu je navesti ime in priimek, stran in tekočo številko, ki je razvidno iz volilnega imenika volilca, katerega izbris se zahteva. Za izbris je potrebno tudi potrdilo dotičnega delodajalca, da volilec na dan 5. decembra ni bil pri njem več zaposlen. To potrdilo pa mora še posebej potrditi občina. — O reklamacijah sklepa krajevni volilni odbor vsak drugi dan.

Glasovnice bodo volilcem dostavljene na različne načine. Ako krajevni volilni odbori ne bodo storili posebnih sklepov, je dostavljanje glasovnic sledeče urejeno: a) potom osebnega dviganja v pisarnah krajevnih volilnih odborov (to so ekspoziture okrožnega urada ali bratovske skladnice tam, kjer ni ekspozitur). In sicer morajo glasovnice osebno dvigniti vsi oni volilci, ki so zaposleni na sedežih volilnih odborov ali pa v oddaljenosti manj kakor 5 km. Imena teh okoliških krajev, iz katerih morajo volilni upravičenci dvigniti glasovnice osebno, bodo nabita pred pisarnami krajevnih volilnih odborov. Vsak tak volilni upravičenec naj prinese s seboj kakto listino, s katero dokazuje svojo identiteto (delavska knjižica, krstni list itd.).

Vsak volilec sprejme kuverto z glasovalnim listkom in glasovnico, ki služi kot legitimacija.

Dolžnost vseh naših volilcev je, da pravočasno dvignejo glasovnice. Dviganje glasovnic se mora dovršiti pet dni pred dnevom volitev, t. j. najkasneje dne 27. januarja 1926;

b) potom dostavljanja v večje obrate, t. j. v obrate, ki so na dan 5. decembra imeli zaposlenih nad 20 oseb (volilnih in nevolilnih upravičencev). Dostavljanje se izvrši v pisarni obrata ob navzočnosti najmanj po treh zaupnikov obeh volilnih skupin (delavcev in nameščencev). Kot zaupniki poslušajo tam, kjer so po zakonu o zaščiti delavcev izvoljeni zaupniki, ti zaupniki. Ako teh ni, pa po prvi trije volilni upravičenci, ki so vpisani v volilna imenika dotičnega obrata. Ti zaupniki tudi določijo način, kako in kdaj se glasovnice razdele med volilce. Zaupniki se morajo sporazumeti s podjetjem, ako hočejo, da se glasovnice raz-

dele v obratu in s pomočjo organov delodajalca;

c) po kontroliranih bolnišnicah. To se zgodi za delavce v male obrate in ki leže izven okoliša 5 km od sedežev ekspozitur (ali bratovskih skladnic);

d) po pošti. Za vse ostale obrate, kjer bi dostavitev pod c) ne bila izvedljiva, se glasovnice dostavijo po pošti.

Kandidatne liste vložijo glavni volilni odbor v času od 6. januarja do 10. januarja 1926.

Glasovanje se vrši bodisi osebno, bodisi potom tretje osebe. Osebno se more volilna pravica izvršiti le na dan 2. februarja 1926 med 8. uro zjutraj do 6. ure zvečer pri krajevnem volilnem odboru. Po tem času, t. j. od 3. februarja do v števila 6. februarja, pa morajo volilci svoje glasovnice odposlati glavnemu volilnemu odboru v Ljubljani, okrožni urad za zavarovanje delavcev, bodisi po pošti bodisi po pooblaščenca. Po členu 51 volilnega reda za volitve v Delavsko zbornico je na dan 2. februarja 1926 oddajanje glasov po pooblaščenca tudi pri krajevnem volilnem odboru mogoče. Torej le dne 2. februarja 1926 se voli od 8. ure zjutraj, do 6. ure zvečer pri krajevnem volilnem odboru, pozneje do 6. februarja pa le po pošti ali po pooblaščenca pri glavnem volilnem odboru. Pooblaščenec mora izjaviti pred volilno komisijo, za koga in koliko glasov oddaja.

Glasuje se tako, da volilec zalepi glasovalni listek, na katerem je napisano ali natiskano besedilo, da glasuje za Neodvisno delavsko listo, in glasovnico v kuverto. Glasovalni listek mora biti bele barve in mehkega papirja v velikosti kuverte.

«Neodvisna delavska lista» je edina čista in nepolitična zastopnica strokovnih koristi naših delavcev in delavk. Njeni kandidati hočejo Delavski zbornici dati možnost, da bo mogla vedno in ob vsaki priliki z vsem uspehom zastopati delavske koristi. Pozivamo naše organizacije in zavedno ter trezno delavstvo, da gre v boj za to listo. Strokovna zastopstva morajo biti nepolitična.

Glavni volilni odbor

Združenih neodvisnih delavskih strokovnih organizacij.

Podprite z nabiranjem novih naročnikov in z rednim plačevanjem naročnine „NOVO PRAVDO“ in bodite prepričani, da se bo list zelo izpopolnil in povečal!

Jedenske vesti.

— Srečno in veselo novo leto želita vsem naročnikom, prijateljem in sotrudnikom

uredništvo in uprava »Nove Prave«.

— **CENJENI NAROČNIKI!** Staro leto se poslavlja. Kakor vedno, je tudi leto malo ljudi, ki bi bili z njim zadovoljni, večina si želi nov, boljši čas. — Žal, tudi uprava »Nove Prave« se ne more pridružiti pičlim zadovoljnim izjemam ter hvaliti leto 1925. Preveč neporavnanih računov ji je zapustilo! Vendar se s svojo obsodbo ne smemo prenačiti. Upajmo, da bodo vsi cenjeni naročniki, ki se doslej še niso odzvali našim pozivom, da poravnajo naročnino do konca minulega leta, sigurno storili svojo dolžnost takoj prve dni novega leta. Ker pa moramo odslej brezpogojno dobiti naročnino vnaprej, zato naj blagovolijo tako zaostankarji, kakor tudi redni plačniki vplačati takoj spočetka januarja naročnino za prvo četrtletje. — Pri ljubljanskih naročnikih se bo radi tega zglasil takoj prve dni naš inkasant, ki ga naj nikdo ne odsvolvi, ne da bi vplačal naročnino. Vsi drugi naročniki pa, ki so že dobili položnice ali jih dobe sedaj, naj se z njimi potrudijo takoj na pošto, ker se sicer vplačilni listki preradi poizgube. — Vsem srečno novo leto! — Uprava.

— Današnja številka »Nove Prave« je bila natiskana v Zvezni tiskarni, ker tiskarna M. Hrovatin ne obratuje vsled spora, ki ga ima z delodajalci in delojemalci.

— **Razstava turisticke in narodne umetnosti v Pragi.** Češkoslovaško-jugoslovaška Liga in Jadranska Straža v Pragi, kateri društvi že od preje složno in uspešno delujeta na povzdigi turisticke v naši državi, nameravata tekom leta 1926 skupno s pomočjo generalnega konzulata Kralj. SHS v Pragi prirediti razstavo turisticke in narodne umetnosti. Trajanje izložbe je proponirano na dobo od marca do julija 1926. Razstava bi se otvorila ob priliki praškega spomladanskega velesoja v marcu, nadaljevala bi se v okviru poljoprivredne razstave v maju in zaključila bi se s sokolsko razstavo po vseokolskih svečanostih, začetkom julija. Med časom od zaključka velesoja do otvoritve poljoprivredne razstave in od zaključka slednje do otvoritve sokolske, bi se razstavo premestilo v eno izmed šolskih poslopij v Pragi, oziroma bi se lista vršila v Plzinju, event. v Brnu in v Bratislavi. Ker bodo v sekciji narodne umetnosti razstavljena v prvi vrsti ženska ročna in filigranska dela radi prodaje, se ženskim društvom, šolam in zainteresiranim posameznikom priporoča, da stopijo v neposreden stik z odborom. Istotako priporočamo institucijam za tujski promet, da se v interesu napredka turisticke v svojem kraju udeležijo te razstave z najboljšo izbiro slik, prospektov itd. Na čelu odbora za prireditve te razstave stoji g. generalni konzul v Pragi g. Svetozar Rašić. Naslov odbora je: Praha II., Miku-

landská 7. (Československo-jugoslovaška Liga.)

— **Razpis službe.** Na državni ljudski šoli v Dolnji Lendavi je razpisano mesto šolskega sluga v zvanju služitelja. Prošnje morajo biti vložene do 10. januarja 1926 pri velikem županu v Mariboru.

— **Nov protidraginski zakon** nam obljubljuje po novem letu. Po našem mnenju bi se moralo pričeti s pobiranjem draginje od zgoraj navzdol. Z dobrim zgledom napred bi morali pričeti korakati naši državni krmiljarji. Znižajte število raznih sinekurnih mest v državni upravi, število ministrov, število brezpomembnih komisij, izenačite davke, pa bo kmalu pričela draginja padati sama po sebi.

— **Nova železnica Niš—Prokuplje.** O kateri smo nedavno poročali, je bila v nedeljo 27. t. m. slovesno otvorjena in izročena v promet. Ker je nova železnica samo en del projektirane proge, ki so jo hoteli pričeti graditi že leta 1914 do Prištine na Kosovem polju, se bo z gradnjo ostalega dela še nadaljevalo. Tako dobi Kosovo svojo železnico, Beograd pa še eno izhodišče proti Jadranskemu morju.

— **Naivejši železen most v Evropi** bo pričela graditi naša država med Beogradom in Pančevom ter bo dolg 1500 m. Graditi ga prične pomladi neka nemška tvrdka.

— **Kovčev ponarejenih tisočakov.** V Novi Gradiški je zaplenila policija kovčev ponarejenih bankovcev, ki je vseboval 760 tisoč tisočakov, torej v skupni vrednosti 760.000.000 Din. Popolnoma slučajno je postala policija v Novi Gradiški pozorna na dva, mlada in elegantno oblačena gospoda in jih aretirala. Ko je pol. organ peljal aretiranca na policijo, sta med potjo oba ušla. Garderoba sta imela pobelega aretiranca v neki restavraciji. Pri odpiranju kovčega se je pa ugotovilo, da pobelega aretiranca nista imela seboj drugega, kot ogromno množico ponarejenih bankovcev. Za lopovi je izdana tiralica. Verjetno je, da izhajajo ponarejeni bankovci iz Madžarske.

— **Roparski umor na pošti** je izvršila zločinska roka v vasi Bogatič pri Beogradu. Ropar je najprej umoril v stanovanju upravniška pošte, mu odvzel ključke od urada in blagajne ter potem mirno in z lahkoto izvršil rop 160.000 Din. Roparju so na sledu.

— **Obisk naših planin v letu 1925.** Najbolj obiskano je bilo triglavsko pogorje. Pohorje, za tem pa Kamniške alpe. Število vseh obiskovalcev planinskih koč znaša nad 46.000, od teh je bilo 40.500 Jugoslovanov, 1742 Avstrijcev, 860 Čehov, 474 Nemcev, 471 Italijanov, 45 Angležev, 10 Francozov ter nad 100 drugih. Tujski poset se je tedaj napram lani dvignil ravno še za enkrat toliko. Od nas je pa odvisno, da bodo naše divne planine v bodoče naši sosede še bolj posečali.

— **Javnosti, vsem šolam, humanim in kulturnim društvom, predvsem pa antialkoholnim organizacijam!** Široka javnost vsaj v besedah obsaja grozno narodovo pjančevanje ter spremlja vsako antialkoholno akcijo s precejšnjo naklonjenostjo. Antialkoholni pokret pri nas ni nov, temveč bo kmalu star že 25 let. Kljub temu ni treznost

nič napredovala — nasprotno je Slovenija vsak dan bolj zapita in krvava. Prizadeva se mnogostransko, da se alkoholizem omeji in popolnoma odpravi. Šola poizkuša storiti svojo dolžnost, človekoljubna društva žele celiti rane mnogim alkoholnim žrtvam. Kulturna, predvsem pa telovadna in športna društva stremijo obvarovati naš narod pred telesnim in duševnim propadanjem ter si prizadevajo dokazati javnosti, kako je njih delo usmerjeno proti alkoholizmu. I anti-alkoholne organizacije žele rešiti pri nas alkoholno vprašanje. Napori so torej tu, uspehov pa ni — vsaj ne toliko, kolikor bi to odgovarjalo naporom. Zakaj ni željenih uspehov? Zdravniki, posebno oni, ki delujejo na polju narodovega zdravja, se dobro zavedajo velikega pomena protialkoholnega delovanja. Prepričani so tudi, da je vzrok vsem neuspehom v boju proti alkoholizmu nepopolnost in nekoreninost protialkoholnega boja. Ali zamore javnost, ki z besedami pobija alkoholizem, sama pa pije, uspešno delovati proti alkoholni bolezni celega naroda? Ali zamore šola, ki nima sistematično sestavljene programa anti-alkoholnega pouka uspešno vršiti svojo nalogo za stremenje naroda? Ali zamore abstinentno učiteljstvo, ki nima svoje lastne abstinentne organizacije, s polnim uspehom vršiti svoj poklic? Ali zamore človekoljubno in kulturno društvo, predvsem pa telovadno in športno društvo z uspehom uplivati na svojo okolico v smislu svojih idej, če si pridobiva denar za svoje društveno delovanje z alkoholnimi veselici? V borbi proti alkoholizmu nujno potrebujemo enotnega sistema, enotnih načel. Osnovni predpogoj boja proti alkoholizmu je popolna abstinenca. Samo popolna abstinenca bo iztrgala slovenski narod bolezni, trpljenju in revščini, ki so le premonokrat posledica pijančevanja. Zallbog starejši po večini ne razumevajo utemeljenosti te zahteve, zato pa se je treba obrniti predvsem k mladini. Da je treba mladino protialkoholno vzgajati, to zahtevajo vsi resni vzgojitelji brez debate. Na imenovanih načelih dosledne abstinenčne priporočajo podpisani abstinentni zdravniki šoli sledeči sistem protialkoholne vzgoje. V šolah naj se snujejo šolske abstinentne organizacije, bilo pod imenom »Mladi Junaki« ali pa »Kolo Saveza Trezvene Mladeži«. Te organizacije naj vodijo po možnosti abstinentni učitelji. Mladina, ki je že sama po sebi radikalna, naj se vzgaja v smislu radikalne popolne abstinenčne po imenovanih načelih in z jasnim ciljem brezalkoholnega gospodarstva. Voditelj te organizacije naj ne pripusti šoli doraščajoče mladine sami sebi, temveč naj ustanovi te mladini lastna abstinentna društva za odrasle. Ta društva pa naj ne bodo samo torišča borbe proti alkoholizmu, marveč naj bodo podlaga za splošno zdravstveno prosveto. S tem bo postala šola potom požrtvovalnega učiteljstva, ki bo delalo roko v roki z abstinentnim zdravništvom — naša rešitev. Pozivamo vsa športna in telovadna društva, ohraniti namen je pravzaprav pospeševati in činiti zdravje članstvu, katerim je res ležeče na dobrobiti društvenikov, da uvedejo v društva, med naradž kakor tudi med odraslo članstvo čimprej obvezno popolno abstinenčno. Ravno tako je potrebno, da vse ostale organizacije, na katere se v naslovu obračamo, sodelujejo pri imenovanem vzgojnem delu

Politična šola.

Liberalizem.

Velika francoska revolucija je rodila mnogo novih misli in povzročila mnogo novih gibanj, med njimi tudi liberalizem, ki predstavlja nekako to, kar bi mogli nazvati tudi s svobodomiselnostjo. Francoska beseda »liberté« (svoboda), iz katere izhaja tudi beseda »liberalizem«, je postala v oni dobi zelo spoštovana v vsej Evropi. V Franciji je razpaljevalo in gonilo ljudstvo v revolucijo proti plemstvu in kralju (kot tlačiteljem in povzročiteljem vsemogoče bede in nesreče francoskega naroda), drugod pa se je pričelo gibanje, smeroča k udeležitvi liberalist, stremljen. Liberalistično stremjenje pa si je stavilo za svoj cilj osvoboditev kmetkega in meščanskega ljudstva iz tlačanskih spon, v katere je bilo do tedaj vključeno od plemstva; nadalje je hotel liberalizem odpraviti vsak vpliv cerkev na državno upravo in vpeljati državljansko enakopravnost in svobodo. Boril se je proti vsem privilegijem (posebnim pravicam), starim čehovnim in drugim vezavam, ki so ovirale takrat gospodarski in kulturni razvoj človeštva. Hotel je fevdalno državo izpremeniti v ustavno državo in v resnici je to liberalno gibanje tudi marsikaj doseglo, po čemur se stremelo.

Zanimiva je doba, v kateri se je liberalizem razvijal in dosegel svoj višek. Liberalizem je resno, drzno in uspešno napadel stari svetovni družabni red. Zmagal je nad njim praktično in teoretično. V imenu človečanstva se je postavil proti politični nadvladi plemstva in zahteval je za vsakogar državljansko in politično enakopravnost. (Mnogo zahtev liberalizma tvori še danes važen del socialističnih progra-

mov, medtem ko so se mnogi izmed onih, ki so se nekdanj nazivljali liberalce, izneverili osnovnim zahtevam liberalizma.) Plemstvo je dobilo v liberalizmu zelo odločnega in nevarnega nasprotnika, ki je brezobzirno razkrinkaval njegovo notranjo gnilobo in ki je zahteval, da se njegova oblast in premoženje vrne ljudstvu. Svet obvladajoče cerkev in njene babjeverne nauke je dosledno preganjal, tako da je kot dosleden nasprotnik vseh cerkva in ver vodil v posledicah k samemu brezverstvu. Človečanstvo je postavil za edino vero. Postavil je razum na prestol duševnega življenja, vedo proti veri. Proglasil je popolno svobodo znanstvenega raziskavanja in učenja in tako povzročil v vseh vedah velik napredek. (Pred dobo liberalizma so posebno cerkve zelo ovirale znanstveno delovanje, ker so pač znanstveniki potom raziskavanja morali priti do spoznanja, da se marsikaj obstoječa resnica ne krije z učenjem cerkva. Nekateri učenjaki so morali plačati svojo resničelnost celo s svojim življenjem.) Meč vlade, države in uradov napram državljanom je skušal čim bolj omejiti. Samostojnost in svobodo je cenil nad vse ostalo. Zagotavljal je, da sta baš samostojnost in svoboda oni sredstvi, ki moreta osrečiti ves svet. V gospodarskem oziru je proglasil svobodno konkurenco za edino pravilno osnovo in uveljavil je svobodo trgovine, obrti in industrije z odpravo obrtniških cehov. Šele s tem pričenja nagli razvoj takozvane težke industrije.

Danes vidimo, da liberalizem pravzaprav ni bil drugega, kot orodje, ki je razdejalo ovire za vzrast in razvoj takrat šele v kali nahajajočega se današnjega kapitalizma. Več ni dosegel in več tudi s svojimi

današnjimi pristašmi neče. Liberalne stranke so prav kmalu ublažile svoj kulturni boj proti cerkvam in če so prišle same na vlado, niso izvajale in izvedle osnovnih zahtev liberalizma. Vsled tega je liberalizem zgubil mnogo svojih pristašev: Prav one ljudske vrste, ki so od njega pričakovale zboljšanje svojega položaja, se čutilo ogoljufane in ga po pravici smatrajo za neprijatelja, ker je postal zaščita in moč kapitala.

Ker je liberalizem prinesel židom (judom) politične in državljanske pravice, so prav oni njegovi najzvestejši pristaši: to pojasnjuje, zakaj čestokrat slišimo, da se liberalizem naziva židovski.

Vidimo, da je liberalizem osvobodil samo tako zvanj srednji stan in da je omogočil židom, da svobodno izkoriščajo trgovino in industrijo s pomočjo svojega vedno bolj rastočega kapitala. Poleg tega pa tudi vidimo, da ni dal ljudstvu politične enakopravnosti. Kakor je krščanstvo postalo vsled silnih zlorab lažikrščanstvo, tako je tudi liberalizem postal lažiliberalizem. Danes pravzaprav ni preostalo po pristnem liberalizmu, ki je obljubljal vsestranski razvoj in napredek in ki naj bi osvobodil vse človeštvo, pravzaprav ničesar, nego sramoten spomin v raznih liberalnih strankah in posameznikih, ki skrivajo največjo svojo politično in človeško sebičnost za nekdanj tako zvočno besedo.

Osnova političnega liberalizma je nedvomno odločno stremjenje po osebni državljanski svobodi. Zahteva vsled tega, da naj vlada in država državljanom pusti vsi mogočo svobodo v vsem delovanju, ki ni v nasprotju z zakoni. Odreka državi pravico vmešavati se v delovanje državljanov in početi kaj drugega, nego bdeti nad redom in zakoni. Ta osnova svobode se tiče

prav tako političnega ko gospodarskega in tudi verskega življenja. Iz tega tudi izhaja, zakaj liberalizem nasprotuje socializmu, posebno državnemu socializmu, ki zahteva, da naj država prevzame v svoje roke vso gospodarsko produkcijo. Zahteva takozvano »svobodno igro prirodnih sil« v družabnem, političnem in gospodarskem življenju, medtem ko socializem ne prizna tega principa boja na življenje in smrt; socializem hoče zabraniti in vsaj zmanjšati, če ne že popolnoma odpraviti konkurenco. Vsled tega vidimo, da so na primer liberalci vedno nasprotovali socialnemu zakonodajstvu, ker, kot trdijo oni, nima nikdo pravice vmešavati se med delojemalce in delodajalce. Da je stvar popolnoma zasebnega značaja, kako se le-ti pogodijo med seboj o pogojih delovnega časa, mezd, zavarovanju ali nezavarovanju za slučaj nezgode ali bolezni. Na drugi strani pa se prav nič ne pomišljajo poslužiti se uradov in policije, vojakov in orožnikov v svojo obrambo proti delavcem, če si skušajo delavci s samopomočjo, ki ni nasprotna liberalističnim osnovam, priboriti vpliv na razvoj razmer svoje lastne eksistence (lastnega obstoja). Tukaj se najlepše vidi vso enostranost liberalizma, vsled katere je postal osvorožen. Nasprotuje socialni zakonodaji radi svojih načel in nasprotuje lastnim načelom v boju proti svobodnemu gibanju delavstva, če so vsled njega ogrožene njegove koristi. V resnici pa ga vodi v enem ko v drugem slučaju samo obzir na koristi kapitalistov in je vsled tega le izraz njihove politične, socialne, gospodarske in moralne nevestnosti in prefriganosti. Liberalci so na primer proti prisilnemu zavarovanju delavstva, proti zakonitno določenemu delovnemu času in nedeljnkemu počitku itd. itd., ker bi bila s tem

baje porušena ona svobodna igra prirodnih sil, toda če gre zato, da se vse to izvede prostovoljno, neprisiljeno, potem delovanja delavskih organizacij, pa so se in se še poslužijo eventualno nasilja, da to prostovoljno izvedbo preprečijo.

Tako je postal liberalizem pravzaprav lažiliberalizem. Njegova načela so bila dobra samo zato, da se je ojačil kapitalizem, ki družabno predstavlja samo buržoazijo in ničesar drugega; odreče pa takoj, če gre za povišanje in osvobojenje nepremožnih slojev.

Dosledni liberalizem bi vodil k anarhiji, to je družabnemu stanju, pri katerem ne bi bilo niti države, niti vlade, temveč bi se vsak posameznik boril s svojimi lastnimi silami za svoj življenjski obstoj.

V celoti moremo reči o liberalizmu, da če ga presojamo z načelne plati, kot nauk, da nam je v svojih osnovah v mnogih smerih simpatičen, posebno če gledamo njegovo pojmovanje sveta in življenja. Toda v kolikor se tiče liberalizma kot političnega činitelja naše dobe, ga moremo smatrati za madež na politični in socialni poštenosti in morali. Biti liberalen človek, pomeni biti napreden, biti liberalcec pa pomeni biti reakcionar, nazadnjak.

Načela liberalizma so pri mnogih ljudeh zgubila svojo resnično notranjo vrednost. To so zakrivilo liberalne stranke. Liberalizem je postal v rokah kapitalistov, buržoazije in židov ničvreden. Socialno gibanje je prevzelo od njega in ohranilo v sebi njegove najboljše misli in stremjenja; sprejelo jih je in jih aresničuje. Vsled tega liberalizem v svoji boljši obliki ne bo izgubil sveta; v svoji slabši obliki bo pa kmalu sramotno poražen v svojem zadnjem, obupnem boju s socialnim gibanjem.

Mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih in razmnoževalnih strojev
se nahaja v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6, I. nadstr., vrata šte. 10., LUD. BARAGA.

ter v interesu mladine odpravijo našete nedoslednosti. To smatrajo podpisani abstinentni zdravniki potrebnim, povedati našemu narodu za novo leto. — Ljubljana, dne 31. decembra 1925. — Dr. Justin, dr. Meršol, dr. Mikič, dr. Pirc, dr. Rak, dr. Šarič.

— **Podvigovost.** V Leskovcu pri Krškem je hlapce trgovca Znidaršiča s sekuro ubil drugega hlapca. Dejanje je izvršil iz maščevalnosti.

— **Nesreča na železnici.** Pri Novem Marofu na progi Varaždin—Zagreb se je v četrtek pred svetim dnevom pripetila težka železniška nesreča, ki je zahtevala tudi človeške žrtve: 2 mrtva in menda 15 ranjenih. Trčila sta skupaj zopet dva vlaka. Karambol je bil silen, kljub temu, da sta strojevodja obel vlakov opazila nesrečo in spustila kontraparo. Obe lokomotivi ter več vozov je bilo zbitih ter proga za promet do drugega dne prekinjena. Kdo je nesrečo pravzaprav zakrivil, bo dognala šele preiskava.

— **Newyork** šteje sedaj po novem ljudskem štetju 5.873.356 prebivalcev.

— **Božično neurje in nesreče.** Pri nas smo imeli tudi pred Božičem milo in lepo vreme. Po celi Franciji je divjala neznosna nevihta z dežjem, ki je napravila neprecenljivo škodo. Močno so trpela posebno obrežna mesta, pristanišča in druge naprave. V Bordoju je pokončan velik del obrežja. Razna kopališča, restavracije, kavarne in druge hiše so popolnoma pokončane. Porušili so jih velikanski morski valovi, ki jih je vihar dvigal in metal proti celini. Veliki prekmorski parniki, ki bi morali odpluti, so morali odpotovanje odložiti. V Parizu je vihar prevrnil prometni čoln in je pri tem utonilo 9 oseb. — Iz Nemčije poročajo, da so imeli vihar »tornado«, kakršnega še ne pomnijo. Posebno hudo je bilo pri tem prizadeto pristanišče Hanau ob reki Main. Skladišča so kratko demolirana. — Močno prizadeta je bila tudi vsa zgornja in srednja Italija, kjer so vsled viharnih nalivov nastale povodnji. Porušenih je več mostov, mnogo obrežnih regulacijskih in drugih naprav je voda podrila in odnesla. Ob morski obali pa so visoki, močni morski valovi povzročili istotako velikansko škodo. — V Španiji so imeli tudi viharje z nalivi, ki so povzročili takojšnje poplave. Mesto Sevilla je pod vodo. — Strašno poplavo pa so doživeli na Madžarskem, ki jo je povzročilo hitro tavanje snega. Reke Köres, Samos in Tisa so rapidno narastle in se razlile. Voda je narasla do 5 m nad normalo in ponekod raztrgala velikanske umetne regulacije naprave. Škoda je ogromna. — Na Solnograskem je na sveti večer pričelo močno snežiti, nastal je pravcati snežni vihar. — Prav tako snežno vihar so doživeli dan prej na Angleškem. Ustavljena je bilo veliko prometa, veliko brzojavnih in telefonskih vezí je bilo pretrganih. — Na Japonskem je vihar povzročil mnogo nesreč na morju. 25 ribiških čolnov se je potopilo, pogrešajo pa tudi 150 drugih ladij.

— **Visoko tehnično šolo** s fakultetnimi pravciami so dobili v Zagrebu. Ta zavod je nastal iz dosedanje trgovske in obrtne akademije ter je kralj tozadevni ukaz že podpisal.

— **Katastrofa na otoku Yap.** — Iz Amerike poročajo, da je otok Yap obiskala katastrofalna nesreča. Vsled podmorskega potresa so se v Tihem oceanu dvignili velikanski valovi, ki so zagrnili imenovani otok ter odnesli z njega vse hiše. Na otoku je bilo 8000 prebivalcev, ki so najbrž vsi našli smrt v valovih in pod razvalinami.

— **Cerkveni roparij** so se pojavili pri sv. Roku v Beli Krajini. Pokradli so nekaj predmetov, ki pa so jih spretni orožniki našli zakopane v gozdu. Polovilo so tudi roparje in jih spravili na varno.

Ljubljana.

— **Za enkrat ostane direkcija pošte še v Ljubljani.** Tako je odločil ministarski svet na zadnji seji, seveda na gotov pritisk. Pravilo, da so za nadaljni obstoj zaenkraf še službene potrebe dane.

— **Kaj je z rezervarjem bencina?** Neke tvrdka z avtogaržo v Ljubljani ima na javni cesti moderen podzemski rezervar za bencin. Kakor čujemo, pa menda cela naprava ni čisto v redu, ker je na sveti večer v dotični okolici nastala precejšnja panika iz strahu pred eksplozijo. V koliko je bil strah opravičen ali neopravičen, naj povedo merodajni krogi, predvsem oblasti javno, da bodo ljudje vedeli pri čem da so.

— **Nov cestni red stopi s 1. januarjem 1926** tudi v Sloveniji in veljavo in se je treba po njem ravnati. Sicer bo spočetka malo težko, pa bo že šlo, navadili se bomo tudi tega. Treba pač previdnosti in trezne glave na cesti ter malo manj dirjanja. To velja zlasti za avtomobiliste, moto- in bicikliste, ki so tako predrzni, da ne upoštevajo ne napravnih tabel, ne stražnika, ne orožnika, pripadnika pa celo nesramno nahrulijo, če tu in tam kdo kroga stavi na odgovor. Tudi v tem oziru morajo napraviti javne oblasti na ulicah in cestah red. Kot slučaj predrznosti naj navedem sledeče: Te dni je videl naš poročevalec na Dunajski cesti fantalna s kolesom, ki je dirjal po lepem asfaltnem hodniku od Bavarskega dvora do kavarne Evrope popolnoma nemoteno. Drugič bo vozil še dalje in tako narašča predrznost. — Novi cestni red zahteva vožnjo po desni strani, prelitevanje pa na levo stran. Prestopki so kaznivi, še huje kazni pa so nesreče, ki se pri nepazljivosti rade pripete.

— **Nova zadržna ženska obrt.** V Ljubljani se je ustanovilo lepo zadržno podjetje »Leda«, ki bo proizvajalo razne vrste ročnih čipk, damsko, posteljno ter namizno perilo itd. Podjetje bo lahko zaposlovalo zelo mnogo delavk te stroke. Že z ozirom na to želimo novemu podjetju zelo mnogo sreče.

— **Vlomi v šolah.** — Pred prazniki so nas presenetile časopisne vesti iz Ljubljane o vlomih, ki so se izvršili v raznih šolskih zavodih. Ponekod so tolovaji odnesli še ono boro gotovino, ki so jo šolska vodstva stiskala za najnujnejše potrebe in svrhu izobraževanja naše dece. Sedaj pa poročajo iz Maribora, da so bili izvršeni vlomi po šolah tudi v Mariboru, kjer so pobrali precej denarja.

Maribor.

— **Novi listi na Štajerskem.** Zadruga »Mojmir« in stanovanjska borza »Marstan« izdasta skupno strokovno glasilo »Domačija«, v katerem se bo razvila propaganda za zemljiško in davčno reformo ter velikopotezno gradbeno akcijo. List izhaja izpogledki po potrebi. V prvih številkah prinaša četki serijo dokumentov na vlado, mestno občino in razne vplivne osebe, katerim so se predložili važni načrti za odpravo stanovanjske bede. — Posebni konzorcij namerava izdati narodno-gospodarski list »Novi Gospodar«, in še neki drugi konzorciji pa se bavi z načrtom izdaje sličnega lista, toda v nemščini.

— **Hiše se podirajo.** Že 5 let se od raznih strani opozarja mestno občino, naj da komisijonelo pregledati sploh vse stavbe in stanovanja in to že iz stavbeno-varnostnih ozirov. Vsakomur je znano, da se večina hiš radi previsokih stroškov že desetletje ne popravlja in da mora na ta način tudi sicer ohranjena novejša hiša propasti. In zato ni čuda, če je naglo tavanje zadnjega snega nekaj takih podrtij spravilo iz ravnovesja. V Cvetlični ulici št. 8 na dvorišču je postalo eno tako poslopje tako nevarno, da je moral mestni stavbni urad (sevveda vsled prijave) odrediti — delozacijo vseh strank ter hišo za silo podpreti. Ironija je, da v času, ko je celo stanovanjski zakon obziren in ne dopušča nobenih delozacij, v tem slučaju mestna občina morala stranke delozacirati, ne da bi vedela kam. In še večja ironija je, da je bil g. župan zadnji, ki je o tem zvedel šele na prijavo društva najemnikov in šele potem, ko so o tem škandalu poročali že vnanji listi.

— **Božič na Pohorju.** Tudi letos je praznovalo mnogo planincev božične praznike v kočah na Pohorju, nekaj jih je bilo zgoraj že na Sveti večer. Eden naših tovarišev je praznoval že petletnico v Mariborski koči, ki je bila izmed ostalih koč tudi letos najbolj obiskana. Zastopani je bila tudi Ljubljana, in sicer po g. Badjuri, ki je prišel na Pohorje, da priredi smučarski tečaj. Zal so bile za ta sport snežne razmere prengotove. Kljub temu so se našle prilike, kjer je priznani mojster v tem sportu svojim učencem pokazal umetnost pravzaprav tehniko smuč. G. Badjura upa, da bo Pohorje postalo znamenito za smučarski sport. Vreme je bilo preko praznikov ugodno, le včasih je potegnili orkanu podobnih veter, ki je preko Pohorja prispel kot odloček velikih viharjev na daljnem jugu in zapadu. V Mariborski koči je bilo letos tudi mnogo Hrvatov, katerim se je Pohorje zelo priljubilo.

— **Narodno gledališče.** Pred prazniki je gostovala širom znana pevka gospa Pavla Lovšetova v operi »Gorenjski slavček«. To je glas, na katerega smo vsi Slovenci lahko ponosni. — Ob praznikih je bilo gledališče zelo dobro obiskano, posebno iz dežele. Zlasti »Stambulski rož« je bila nabit polna. Oprema in scenerija naravnost silajna za naše razmere, tudi igralci dobri, le igralci bi bili lahko boljše, sigurneje. Gospej Krizevi v glavni vlogi priporočamo turistiko na Pohorje. Radi prenežne obsežnosti, posebno pa še radi sopeče-pojemajočega glasu, kar kvarti cel njen nastop. — G. Harastović je dobil v g. Urvaleku izbornega tekmeča-komika, kar se posebno pozna v Nušičevi burki »Sumljiva oseba«. Tudi g. Grom se je v večjih vlogah lepo razvil. — Našim tovarišem priporočamo, da se pridno poslužujejo posebej izdanih kuponov z znižano vstopnino.

— **Ošpice in škrlatinka v Mariboru.** V Mariboru se pojavlja vedno več slučajev ošpic in škrlatinke. Temu pa niso baje vzrok preslabe sanitetne odredbe, ampak prikrivanje bolezni od strani občinstva, tako da je sanitetni oblasti onemogočeno vršiti svoje naloge. V javnem interesu je, da ljudje vsak slučaj sličnega obolenja javijo mestnemu fizikaju ali drugemu zdravniku.

— **Žrebanje loterije »Doma ubogih«.** Odbor »Doma ubogih« je na svoji zadnji seji pred prazniki sklepal o žrebanju dobrodelne loterije, ki bi se imelo izvršiti dne 1. januarja 1926. Konstatiral je, da ni dovolj srečk razprodanih, da bi se mogel izrebrati tudi glavni dobitek, to je enodružinska hiša. Dasi dopušča načrt loterije v slučaju, da ni prodanih nad polovico srečk, tudi žrebanje brez glavnega dobitka, je odbor vseeno sklenil, da se glavni dobitek mora izrebrati, zato je raje zaprosil pristojno oblast za splošno žrebanje na 1. september 1926. Priporočamo to vsemu občinstvu, ki je srečke že kupilo, v vednost z željo, da agitira in priporoča naše srečke v nakup vsem, ki jih še nimajo. Naš glavni dobitek bo prva hiša, ki se zgradi v Mariboru s prispevki vse javnosti. Bo najlepši primer vsem onim, ki zlasti zadnje čase debatirajo, kako naj se

dvigne stavbno gibanje s pomočjo dobrodelnih prispevkov. — Odbor »Doma ubogih«.

— **Vremenske izrednosti.** Medtem ko so vsepovsod v vnanjih državah preko Božiča razsajali veliki viharji, smo imeli pri nas še precej ugodno vreme. Ampak to je le mimogrede. Zelo izraziti pojavi med in po praznikih obetajo tudi pri nas veliko spremembo kot posledico elementarnih katastrof v južnih in zapadnih deželah, kjer stoji v akciji več vulkanov.

Celje.

— **Pevsko društvo »Oljka«** je na svoji zadnji seji dne 22. t. m. sklenilo prirediti po enkrat na teden pevsko teoretičen tečaj, ki bo trajal tri mesece. Tečaj je namenjen tako stariim pevcem, kateri so teoretično manj izvežbani, kakor tudi novincem, da se jim s tem nudi prilika pridobiti si potrebno predizobrazbo za vstop v pevski zbor, od katerega želimo, da bi se kmalu tako pomnožil, da bi moški zbor resnično reprezentiral nekaj izrednega za mesto Celje. — Vabimo vse stare pevce, da pridobé za ta tečaj čim več moškega naraščaja. Prvi sestanek se vrši dne 7. januarja 1926 ob 8. uri zvečer v gostilni ge. Božič na »Škarpí« na

KAREL PULPAN:

Občinski človek.

IV.

Ali nekega dne se je prigodilo v vasi nekaj čudnega.

Kmet Rozvoda — najbogatejši kmet v okolici, je možil svojo edino hčer.

Nekako dva dni pred svatbo je grbavec izgubil iz vasi in nikdo ni vedel, kam je šel.

Kdo ga bo iskal? Morda se mu je zatožilo in šel je pogledat domov v gore, ali pa je šel iskat srečo po svetu. No, naj bo že tako ali tako, če je pobegnil, je pobegnil in nikdo ga ne pojde iskat. Ali ga privedejo nazaj, ali pa pride sam, ampak v poletju bi le bila škoda — tako so modrovali kmetje.

A grbavec ni pobegnil. Niti po kočih pod krkonoškimi gorami se mu ni zatožilo — niti ni zahrepenel po svetu. Pač pa se je nekaj drugega odigravalo v njegovi duši, ki je ležal na hlevu in plakal v seno.

Ni bila to želja po svetu, morda niti vedel ni, da je za sinjimi grebeni gora še nek drug svet. Pač pa je zatožilo njegovo ubogo srce po ogrevajoči toploti, ki jo baje zdravi ljudje imenujejo ljubezen. Ubogi, od življenja ponižani človek je zatožil po mehčkem objemu, prebudile so se v njem želje in sanje, ki se uresničijo le zdravim in silnim ljudem. — Ljubil je gospodarjevo hčer.

On — grbavec, »občinska lastnina« — kos občinskega inventarja, je ljubil hčer ošabnega in najbogatejšega kmeta.

Ohi, teh udarcev, če bi to kmetje zvedeli. —

In potem se je zgodilo nekaj, česar bi ne bil nikdo niti v sanjah pričakoval.

Ko so bili v veliki sobi svatve v najboljšem razpoloženju, ko je godba odmevala v tih večer in se je pri mizi pritskalo drug ob drugega dvoje mladih bitij, srečnih in ljubeznive, se je razlegel skozi okno preplašen krik: — gor!

Morda nima ta beseda nikdar tako strašnega zvoka, kakor če se odzove sredi vasi v jeseni, ko so skednji polni krasnega žoltega žita.

Nad streho skednja so odsakovali rdeči plameni nalik gorečim jezikom, v kratkem času je vsa ostala stavba mola v zrak kot velika baklja, in ko so med tožni glas zvona in obupen plač žena in otrok zazveneli glasovi gasilske trobente, so skozi spalene veje topolov skakali plameni že na sosedno poslopje.

Tak ogenj na vasi v jesenskem času zamore iz najbogatejših kmetov napraviti berače in najvišje moleče ošabne glave vaških posestnikov v eni sami noči vppone do tal.

Ponosni, bogati kmet je stal na dvorišču gologlav, roke v žepu in z obupnim pogledom je gledal, kako prasketajoči krovi padajo v dogorevajoče žito.

Čudno svatbeno noč sta imela novoporočenca.

Dvorec, ki se je s svojim pročeljem ponosno smejal v vas, je ležal v razvalinah in pod razvalinami vse bogostvo. Bogati kmet se tako težko privadi sklanjati tilnik, ko ga je vse življenje nosil samozavestno vzravnane.

Ko pa so se rano vračali gasilci v mesto, so opazili med vejami topola pod samim vrhom sedeti grbavca, gledajočega v vas, zavito v sivem dimu.

— Si zapalil? — so ga vprašali mimogrede.

— Zapalil.

— Ali veš, da te zapro?

— Ne, tega ne ve.

Ali vrne se v vas in potem bo imel svatbo.

Sedaj ga bo Ančka pač imela rada; sedaj nima več dvorca z belim pročeljem in ne bo več ponosa, zato ker nič nima kot on, a niti Rozvodov oče ga ne bo več zmerjal s »svojat beraška«.

— A čemu ga peljejo v mesto?

— Ne, on vendar noče v mesto, kaj bi delal v mestu sedaj, ko ve, da ga Anica vzame za moža — in skušal je skočiti z voza.

Bregu, pri kateri priiki se bo vse nadaljnje delovanje dogovorilo. Tečaj vodi g. učitelj Gerlanec.

— **»Bratstvo«** v Celju priredi tudi letos »Silvestrov večer« v salonu hotela »Balkan« z raznimi šaljivimi nastopi, kupleti, petjem, vedeževanjem, vlivanjem svinca, opolnoči nagovor in alegorija. Vse tovariše in družine vabimo, naj pripeljejo s seboj tudi prijatelje, da v veseli družbi pozabimo grehoke prošlega leta.

— **Dobri lovci** so naši Štajerci! Po poročilih iz Maribora so namreč na treh lovih pred Božičem ustrelili nekaj nad 250 zajcev in več divjih prašičev. Še celo ženski spol ima za lov svoj talent. Kmečke ženske so namreč kar z motikami potokle divjega prasca.

Zagorje.

Zagorje. »Bratstvo« priredi svoj občajni Silvestrov večer v restavraciji Müller s sodelovanjem dramskega odseka in tamburaške zbor. Program je pester, polnočna alegorija bo presenetila. Zato vabimo vse prijatelje in zlasti prijateljice, da z nami prežive v veselem razpoloženju zadnje minute tekočega leta.

A ko so ga vrgli nazaj, je resignirano sedel v seno in čez malo časa se je že veselo oziral po pokrajini.

Saj se zopet vrne iz mesta — čemu bi se prepiral z njimi — a to bo potem Kortanov France, ki mu je hotel vzeti njegovo Ančko, to bode gledal, ko jo on — Balcer, popelje pred oltar.

A naj mu le potem kdo reče »grbavec« ali »Balcer, vrzi koš s sebo,« to bo videl, kako ga nabije Ančka, ki je tako močna in velika skoraj ko Rozvodov oče.

V.

Pred sodiščem ni tajil.

— Zapalil — no da, res, da je zapalil. Kaj bi ga sicer Rozvodova Ančka vzela, ko je imela največji dvorec v vasi, on pa je bil le vaški pastir?

— Da morejo tako vprašati — taki gospodje.

Ali si je on morda mogel postaviti tak dvorec z belim pročeljem in poslikanimi sobami? — No, je-li morda mogel? — Torej zato je zapalil. Ali čemu ga gospodje vendar ne pošljejo domov?

Dali so ga v blaznico, leto dni je prebil v mračnem poslopju na Katerinkah, pod košatimi kostonji je sedel in razporejal v svoji zamegleli glavi svoje sanje in hrepenenje po domu in Ančki, ki ga je gotovo čakala in mislila na njega, kakor on misli na njo.

Čez leto dni mu je uprava blaznice postavila spričevalo, da je tih, neškodljiv norec, in Balcer se je vrnil v svojo domovinsko občino.

Občinski odborniki so ga zopet poslali »po številkah«, dasi bi ga najraje obesili na prvem drevesu na vasi.

Prvo noč je prespal pri županu, a drugi dan rano se je podal na običajno pot po vasi, Ali pot je bila sedaj težja in povsod je bilo več udarcev kot pa kruha.

Vsak se je smatral upravičenega biti sodnik nad njim, »ker ga ti tam pri sodišču niso pošteno kaznovali«.

Lj. K Rozvodovim ni šel. Zašel je nekdo tja, a mladi gospodar, ki je gospodaril z Ančko v novi hiši, ga je tako pretepel, da je štrinjast dni ležal v pastirni in so hodili kmetje gledat, če ni vendar že prenehal dihati.

Ali »spak je imel trdno življenje, kakor stara mačka« — in kmetje so dan za dnem preklinjali grbca, ki je po štrinjastih dneh že zopet begal po vasi.

Vendar K Rozvodovim ni šel več in s časom je pod udarci, ki so padali po njem z vseh strani, izgubil razum popolnoma. Le redkokdaj se razsvetil v njegovi bolni glavi, vrne se mu jasna zavest in v takih trenutkih, ko morda vidi svoje življenje v pravi svetlobi, plače kakor dete.

VI.

Je krasno, solčno popoldne. Pod okni cveto črešnje in rože nalivajo popje, pripravljajo se k bujnemu razcvetu. Četa vaških od solca opaleni in od blata umazani dečkov brodi na vasi v kalužah, a z drugega konca vasi se oglašajo zategli zvoki pastirskega roga.

A ko dečki zaslišijo rog, kakor bi ustrelil med vrabce, zapuste kaluže in beže k doljnemu koncu vasi.

Čez plotove dvorišč in vrtov se smejejo matere svojim razposajenim otrokom, kako pobirajo kamenje, da bi kamenjali blazneža.

Vse je zunaj v prebujeni narodi, le jaz sedim v svoji čumnati, ki ima okna ravno proti cvetočim črešnjam in dokončavam to povest o nepotrebnem življenju ubogega človeka.

A ti ljudje tu okoli, zdravi in krepki, nikakor ne morejo razumeti, da je mogoče, da človek ljubi »takšnega potepuha, ki bi že davno moral viseti na vislicah«, da bi ne bil občini v breme.

A vem, da ko odpotujem domov, v mesto, da bodo skimavali z glavami in me priravnali grbavcu, ki ima zaternel razum, kajti le norec more sočustvovati s takim nestvorom.

(Konec.)

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

Zareča rdečica oblike sedaj njena blede lica. Ellena je sedaj tako krasna, da čuti Davis, kako glasno mu bije srce. Naenkrat pa dvigne svojo ljubko glavo ter upre svoje oči nekam mračno v detektiva.

»Komu drugemu kot vam, gospod Davis, ne bi odgovorila na to vprašanje. Toda vam povem, da je baron že preje poskušal, da me, — prosim vas, da mi oprostite, če vam ne povem vsega podrobneje.«

»Gotovo, gospodična Morris. Saj je bil ta lopov sposoben za vsak zločin. Prav veseli me, da niste prišli v roke temu nestvoru.«

Deklica molči.

»Baron Hardy je bil vaš sosed, pa menda vendar ni občeval v vaši hiši?«

»Ne. Vse naše občevanje je obstajalo v vlnudnem pozdravljanju, dokler — — — Deklica zopet utihne. Sicer tako odlični in hladnokrvni Davis je sedaj v precejšnji zadregi, kar mu je bilo sicer popolnoma tuje, res čuden občutek. Zato hoče razgovor napeljati na kaj drugega.

»Prinašam vam tudi veselo vest, gospodična, tiče se vašega bratranca gospoda Williama Morris«, izpregovori Davis, da zasučé govor na drug predmet.

Kot bi trenil, zgine po teh besedah z Ellenih lic rahla rdečica, njen obraz postane sedaj zopet smrtno blede.

»Vest?« vpraša jecljaje mlada deklica.

»Da, gospodična, sicer pa mi ni znano, če veste, kako strašnega zločina je bil osumljen vaš gospod bratranec?«

»Znano — mi — je,« dihne deklica komaj slšno.

»Potem sem naravnost vzradoščen, da vam morem povedati veselo vest, da je morilec Jane Beatmoor izsleden. Baron Hardy je umoril nesrečno deklico in prav na zverinski način — — —«

Detektiv obmolne. Ellena je sedaj naslonila svojo ljubko glavo na naslanjač, lepe oči so tesno pokrite s trepalnicami.

»Milostiva gospodična!« vzklikne Davis prestrašeno.

Tedaj pa že zopet odpre svoje ljubeznive oči.

»Nič mi ni, iznenadenje — — — Čudno, si misli detektiv, »zdi se mi, da ni nič kaj vesela novica, izraz njenih oči je trd in mračen.«

Se dosti naglo se umiri od prvega presepečenja ter reče:

»Po naključju je gospod Morris zvedel, da se ga namerava aretirati. Četudi si svest svoje nedolžnosti, se je vendarle odločil, da se skrrije pač iz razloga, da se izogne neprijetnim posledicam. Oblast domneva, da je vam kot njegov bližnji sorodnici, znano, kje biva. Mogoče bi bili tako prijazni ter ga blagovolili obvestiti, da je prvi morilec Jane Beatmoor izsleden?«

Pri besedah, ki jih je Ellena ravnokar čula, se je večkrat nekam zagonetno zganila. Vendar pa ni detektiva niti z besedico prekinila pri pripovedovanju. Sedaj štrli s čudnimi pogledi pred se.

»Ne vem, kje se moj bratranec — nahaja,« izpregovori s počasnim glasom.

Davisa navda občutek veselja. Ali srce očaruje lepe deklice še ni oddano? Dostoj več ali manj tuje misli podžigajo njegovo notranjščino.

Davisa je znano, da je Ellena zelo premožna. Pa tudi on ima znatno premoženje, je še mlad, stasit, lep mož, tako vsaj pravi njegovi »znanci«, in njegovo ime uživa precejšnjo slavo. Z eno besedo, dobiti Davisa za moža, je vsekaror briljantna partija.

More-li upati, da si pridobi naklonjenost in ljubezen lepe deklice? Če bi bil le vedel, da li je njeno srce še prosto!

Kot izobražen mož se Davis zaveda, da je napočil sedaj že čas, da odide, da ne moti bolnice še dalje pri tako potrebnem ji počitku.

Z vlnudnimi besedami se poslovi od deklice, ji poljubno potideno mu roko, ki je sedaj ledeno mrzla, ter odide v spremstvu hišnega oskrbnika.

Komaj se je zastor pri vratih za odhajajočim zagrnil, že pade Ellena v nezavest. Detektiv je bil trdno uverjen, da ji prinese veselo novico, ko ji pove, da je njen bratranec nedolžen. Kako se je varal Davis. Dejstvo, da je William na umoru Jane Beatmoor nedolžen, še ni v stanu zakriti z zagrnjalom pozabljenja njegovo grozno preteklost; kot doslej ostane tudi še naprej Jak grozni morilec deklet.

Ellen čuti, kako ji pri tej strašni misli zastaja kri v žilah. Nič več ne mara nanj misliti, nanj pred katerim jo navdaja najstrašnejša groza. In vendar ne more iz svojega srca iztrgati njegove slike. Pred sabo vidi stati lepega, mračnega moža, pred njo, ki je ednja oseba, ki ga more brzdati v njegovi strasti.

Brzdati? Ellen pri tej besedi zatrepče. Teža moža ne more nihče strahovati, nihče na svetu. In celo ona, katero je vendar tako iskreno ljubil ali vsaj hinil svojo ljubezen, celo ona je bila brez moči, če ga je premagala grozna strast.

V srcu mlade deklice se bore temne sile za nadvlado. Saj ima hčerka škotskega plemenitisa le eno tistih dekliških src, ki le enkrat ljubijo. Ellena se je predobro zaveda, da ne more nikdar pozabiti Williama.

Toda prezirati ga mora. Tako vsaj misli Ellena. Uboga deklica! Kako more utripajočemu srcu ukazovati, srcu, ki nestrpnost, z neutešljivim hrepenenjem drhti po ljubezni, ki se mu vrača? Pa tudi njen ponos se ji obnem oglašja v notranjščini, ponos, ki s silo zatira notranji glas. Hoče se mu zamakniti, bežati odtod, da ga nikdar več ne vidi — nikdar več!

In vedno se spomni s strahom, ki mu ni izraza, na to, da je bila nevesta morilca deklet. Z rokama, ki sta malo trenutkov preje s smrtonosnim bodalom razmesarili njegovo življenje, je prišel k njej ter jo nič zlega slutečo objemal in pritiskal k sebi! Oh, grozno! Ali si je mogoče še kaj strašnejšega predstavljati? Ne, to je vendar najstrašnejše, kar se je kdaj pripetilo na zemlji!

Nenadoma se Ellen zgane. S strahom v srcu se zmisli možnosti, da more William dobiti vest o baronovem priznanju. Če se vrne, kaj potem? Sicer meni, da je njegova izvoljenka umrla. Vendar pa je prav lahko mogoče, da zve, da je še pri življenju.

Ellena sklene svoji nežni drobni roki. »Ne maram ga več videti, — nikdar več! — ne, ne morem!«

Pa še predno izpregovori Ellena te besede, čuti že, da se ji oglašja v prsih žgoča bol. Williama ne more pozabiti, četudi ga mora zaničevati in mrzeti. Svesta si je, da bi z njegovim imenom na ustnicah umrla. Revica še vedno upa, da se ji umirijo razburjeni živci, kar pa je le samoprevara.

Ellena hoče proč, občutek ima, da je skoro popolnoma ozdravela. V najoddaljenem kottičku na zemlji se hoče skriti. Saj ima sredstev dovolj, da more z njimi celo puščavo izpremeniti v paradiz. Paradiz brez Williama, brez ljubezni?

Nasrečna deklica vedno pozablja, da ji bije v prsih srce. In v njem se oglašja podnevi in ponoči glas, tako glasno, tako živo,

da Ellena kljub vsem naporom ne more preslišati njegovih opominov.

Vedno ji je pred očmi lepi, resni moški obraz, sliši Williamov glas in vidi, kako proseče izteguje svoji roki proti njej, roki polni krvi!

Ellena zakrije svoj v solzah toneči obraz z robec, ničesar ne mara videti, ničesar slišati. Toda srce, njeno ubogo srce, se ne more umiriti.

Mačeha.

Kingstown, predmestje glavnega mesta Irske, Dublin, je zavito v gosto novembersko meglo. Celó iz vil, ki leže tik ob morju, ni radi zgoščenih hlapov, ki liki pajčolan vise nad Kingstownom, videti morske gladine. Le iz šumečih glasov, ki jih povzročajo morski valovi, je sklepati, da se nahaja za z grmičevjem obraslimi sipinami brezmejni ocean.

Nedaleč od brega leži krasna vila z razkošnimi nasadi v vrtu. V ozadiju vrta pa stoji gospodarska poslopja in shrambe za vozila. Vila je last še zelo mlade vdove, gospe Glove, ki še sedaj biva v vili ter dozdnevno namerava tudi zimo prebiti v njej.

Gospa Glove ne živi sama v vili. Obe hčeri njenega soproga iz prvega zakona, ki sta le nekaj let mlajši kot njuna mačeha, bivata istotako v ljubko opremljeni vili.

Gospod Glove, ugleden, toda ne posebno premožen trgovec iz Dublina, je kmalu potem, ko se je vdrgič poročil, umrl. In o njegovi nenadni smrti so krožile razne docela nasprotujoče si govorice. Splošno se je trdilo, da je ugledni mož izvršil samomor. Kaj točnejšega o vzroku njegove nenadne smrti pa se ni nikdar zvedelo, ker njegovi svojci te zadeve nikdar niti z besedico niso nikomur omenili.

Druga trgovčeva žena je bila njegova nameščenka v trgovini, zelo lepa, mlada dama izredno živahnega temperamenta.

Obe, že odrasli trgovčevi hčerki, sta bili seveda zelo iznenadeni, ko jima je oče nekega dne povedal, da namerava poročiti svojo nastavljenko. Vendar pa si nista upali ugovarjati, ker je bil gospod Glove kljub svoji dobrosrčnosti precej nagle jeze.

Obe hčerki že po naravnem nagibu nista bili naklonjeni lepi deklici, marveč jima je bila naravnost zoprna.

To okolnost je še povečal izraz njenih temnih oči, ki je bil tako drzen, da, naravnost izzivajoč. Obedve sta se že vnaprej zavedali, da jima bodoča mačeha ne bo posebno naklonjena. In v tem se nista zmotili.

Ko je bil oče še živ, je imela mačeha prvo besedo v hiši, in celo gospod Glove se ni upal ugovarjati lepi ženi, dasi je videl nepravilnost njenega ravnanja z njegovima hčerkama. Po njegovi smrti je ostala mlada vdova s svojima pastorkama še nekaj časa v skromnem stanovanju v mestu. Nekega dne pa iznenadi mlada vdova obe pastorki z novico, da je podedovala precejšnje premoženje, med drugim tudi lepo vilo v predmestju Kingstown.

Kmalu nato se je vdova preselila s pastorkama v domnevno podedovano vilo. Obe deklici se namah znajdeja v razkošju, kakršnega nista bili navajeni. In kar je bilo še najbolj čudno: mačeha je bila kot izpremenjena; docela neobičajno prijazna je bila s svojima pastorkama.

Meglenega in pustega novemberskega dne sedi gospa Glove sama v svoji razkošno opremljeni sobi. V roki ima pismo, katero vedno znova čita, in čim večkrat ga prečita, tembolj razmišlja njegovo vsebino.

Da, res lepa je mlada vdova s svojimi črnimi, bujnimi lasmi in kot oglje temnimi očmi, — celo zapeljiva — v svojem jutranjem oblačilu, izpod katerega so prišle bujne in očarljive oblike preračunljive žene do polne veljave.

Sedaj skrbno skriva pismo v omarico za šivanje ter jo zaklene. Potem pa zamišljeno štrli v neprodirno meglo.

»Domneval sem, da boste že nekoliko nestrpni, — vendar pa morate še potrpeti, tako lahko in brez nadaljnega ne morem izvesti svojih načrtov.«

Zatopljena v svoje misli podpre glavo s svojo roko.

»No, danes ali jutri pride itak Lionel, tedaj se morem z njim podrobneje porazgovoriti kot primerno. Sicer bo slišal, vendar ga bom pa skušala še potolažiti, cena je za mene še vedno prenizka!«

Svojeja samogovora pa lepa vdova ne more nadaljevati, ker je ravnokar stopila v sobo njena brika služkinja.

»Gospod Falcouer želi govoriti z milostivo gospo!«

»Pripelji ga semkaj, pričakujem ga!« Služkinja se odstrani, da javi prišlec, da more vstopiti. Vendar pa napravlja prišlec vtis, da se čuti v hiši precej domačega, ker medtem že stopi v sobo ter s prijaznim smehljajem zaupno pozdravi lepo mlado vdovo.

»Ali sva nemotena?« vpraša nežnirano.

»Da, Lionel. Ana in Mabel sta še v svojih sobah.«

Gospod, ki je ravnokar vstopil, je bil lepe, visoke postave, toda izraz njegovega obraza pravi le preočito, da je podlegel pustolovskim strastem.

(Dalje prih.)

Lastnik in izdajatelj Rudolf Juvan, Ljubljana. Urednik: Franjo Rupnik, Ljubljana. Za »Zvezno tiskarno in knjigarno« Alojzij Höfler v Ljubljani.

Vsem cenjenim obiskovalcem kavarne „ZVEZDA“, restavracije in vinske kleti želiva prav srečno novo leto! FRAN IN ROZA KRAPEŽ

Srečno novo leto 1926 želi in se priporoča Ivan Vincekovič, umetni vrtnar v Ptuju.

L. MIKUŠ LJUBLJANA MESTNI TRG št. 15 priporoča svojo zalogo dežnikov in sprehajalnih palic. Popravila se izvršujejo točno in solidno.

SREČNO NOVO LETO želi KOLINSKA CIKORIJA

Srečno in veselo novo leto želi cenj. odjemalcem ANTONIJA PIBERNIK LJUBLJANA, Vrhniški paviljon, Tržaška cesta, trgovina Vodnikov trg 5

Srečno in veselo novo leto Viktor Šober Ljubljana želi svojim odjemalcem Sv. Jakoba trg šte. 4

SREČNO NOVO LETO želita JOSIP in ANICA BERLIČ restavracija PTUJ, »Narodni dom«

SREČNO NOVO LETO želi vsem cenj. tovarišem in naročnikom Tone Malga, pleskar, sobo- in črkoslikar Ljubljana, Kolodvorska ulica 6.

SREČNO NOVO LETO! E. Škopek, trgovina z urami, Ljubljana Mestni trg 8.

SREČNO NOVO LETO želi cenj. odjemalcem pivovarna „Union“ in tovarna kvasa in špirita Ljubljana 7.

The Rex Co., Ljubljana trgovina pisalnih strojev želi vsem cenjenim odjemalcem Srečno in veselo NOVO LETO!

OBILO SREČE V NOVEM LETU! HOTEL „SLON“ Ljubljana.

SREČNO NOVO LETO cenj. odjemalcem T. Grošel, Ljubljana Poljanska cesta 7.

Srečno novo leto 1926 želi in se priporoča Ivo Štuhec, trgovec v Ptuju.

Najboljši šivalni stroji so edino Josip Petelinca znamke „Britzner“ in „Adler“ Večletno jamstvo. Delavnica za popravilo strojev. Pouk v vezenju brezplačen. Ljubljana blizu Prešernovega spomenika za vodo.

SREČNO NOVO LETO želi svojim cenj. odjemalcem Jakob Kavčič, parna pekarna Ljubljana, Gradišče 5.

Srečno novo leto! IVAN PAKIŽ, trgov. z urami, zlatn. in srebr. Ljubljana, Stari trg 20.

Srečno in veselo novo leto želita ANTON KANC sinova, drogerija, fotomanufaktura in parfumerija, Ljubljana, Židovska ul. 1.

Srečno in veselo novo leto želi cenjenim gostom OSVALD PENGOV, trgovec in gostilničar Ljubljana, Karlovska 19.

Srečno novo leto želi svojim gostom gostilna „NOVAK“ SP. ŠIŠKA 300.

Srečno in veselo novo leto želi svojim odjemalcem TEODOR KORN, prej HENRIK KORN krovski in kleparski mojster, instalater za vodovode, Ljubljana. Miroslav Bivic Ljubljana Sv. Petra c. št. 29. Lastna knjigovoznica. Velika zaloga šolskih zvezkov, map in blokov.

Srečno novo leto 1926 želi vsem svojim odjemalcem in strankam Maks Weissenstein, mesar in gostilničar v Ptuju.

ZVEZNA TISKARNA LJUBLJANA WOLFOVA ULICA ŠT. 1 Izdeluje vsa tiskarska dela: knjige, brošure, časopise, tabele, plakate, pisma, razglednice, umetniške slike, note, trgovske in uradne kuverte, pisma, vizitke, koledarje, strojno numeriranje itd. itd. po zmernih cenah

Srečno novo leto želi svojim cenj. odjemalcem MINKA HORVAT: modistka Ljubljana, Dalmatinova 10/II.

SREČNO NOVO LETO želita svojim cenj. gostom, prijateljem in znancem IV. IN R. HERZOG restavracija pri „Levu“, Ljubljana.

SREČNO IN VESELO NOVO LETO želi cenjenim gostom gostilna „Ražem“ Ljubljana, Žabjak šte. 3.

Srečno in veselo novo leto želi cenjenim gostom SREČNO NOVO LETO želi svojim gostom gostilna „NOVAK“ SP. ŠIŠKA 300.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA Delniška glavnica Din 50,000.000 — Rezervni sklad ca.: Din 10,000.000 — Centrala: LJUBLJANA, Dunajska cesta Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Gorica, Kranj, Logatec, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst. Brzojavni naslov: BANKA LJUBLJANA Telefon šte.: 26, 413, 502, 503 in 504

Srečno in veselo novo leto želi svojim odjemalcem TEODOR KORN, prej HENRIK KORN krovski in kleparski mojster, instalater za vodovode, Ljubljana. MODNI SALON M. SEDEJ-STRNAD Ljubljana, Prešernova ulica šte. 3 želi vsem svojim cenjenim odjemalcem SREČNO IN VESELO NOVO LETO! Za vsako sprejemljivo ceno prodajam klobuke, slavnike in vse potrebščine za modistke MINKA HORVAT modistka LJUBLJANA, Dalmatinova ulica 10, II. nadstr. Inserirajte v „Novi Pravdi“!

Veselo novo leto 1926 želi Rudolf Perič, trgovec in izdelovatelj raznih bičevnikov, Ptuj.

Srečno in veselo novo leto želi cenjenim gostom gostilna „Mali Triglav“ Marija Kahne: Spod. Šiška poleg državnega kolodvora.

SREČNO NOVO LETO želita cenjenim gostom Vinko in Marija Magister, gostilna pri Tičku na gričku Ljubljana — Strmi pot

Srečno in veselo novo leto želi vsem p. n. naročnikom in sl. občinstvu, ter se priporoča tudi v nadalje Ljubljanska gradbena družba Ljubljana, Slomškova ulica šte. 19

Srečno novo leto želi „GROM“ carinsko-posredniški in špedijski bureau d. z. o. z. Ljubljana, Kolodvorska ulica šte. 41.

Srečno novo leto želi vsem svojim odjemalcem tvrdka Ivan Jax in sin Ljubljana, Gosposvetska c. 2.

Srečno in veselo novo leto želita Jakob in Malči Zalaznik kavarna, slaščičarna in pekarna Ljubljana, Stari trg 21.

SREČNO IN VESELO NOVO LETO želi svojim gostom gostilna „CENTRAL“ ŠTEFAN in ANA MIHOLIČ Ljubljana, poleg zmajevega mosta

SREČNO NOVO LETO želi svojim cenj. gostom Terezija Zalaznik restavracija pri „6“ Ljubljana, Dunajska c. 8.

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani, Marijin trg št. 8 sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje najugodnejše. Vezane vloge obrestuje po dogovoru. — Proti dobremu poroštvu daje osebne, trgovske in obrtne, zlasti pa kredite na kratek rok.